

گلشنِ گلشن

Ketabton.com

بهاره گلشنی خندانده کوی

اظهار الله اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Johnson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کبھی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڅي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته ي

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعۀ "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: ټکوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جنگي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ۱۰۰ روپۍ

اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایکو تہوتنی او نیوکی

دُ هایکو ساخت او هیئت خُہ دے . کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زبَن وِلی دہ . خُہ تاریخ ، ثقافتی او سماجی پس منظر لری او پنتو ادب تہ کلہ ، خُگہ او لہ کومہ راغلی دہ . ددی وضاحتونو بچنی ضرورت نہ دے پاتی شوے . خُگہ چي اوس دُ دنیا دُ نورو ژبو او ادبیاتو نہ قطع نظر دُ پنتو ژبی او ادب دُ سر نقادانو او ادیبانو ہم پہ دِی حوالی سرہ دومرہ ضروری مواد او اہم معلومات خُی تہ راوری دِی چي دوبارہ ذکر بہ یی نوستونکی دُ تکرار دُ بی خونندی او دُ نظر دُ ستومانی سرہ مخ کِری . گنی نو دِی سلسلہ کِنبی زما مضمون چي زما دُ هایکو رومی مجموعہ "راتہ غور و نو کِنبی بگنہ یی شہنگوی" کِنبی چاپ شوے دے . باید چي اولوستی شہی . او بیا پہ تہ تہ دُ بناغلی محمد یاز غزل صہب تفسیاتی مقالہ چي دُ هقوی دُ هایکو پہ مجموعہ "دُ بناستونو دُ صحرا وریخی" کِنبی موجودہ دہ

پہ دِی حقلہ کِنبی کشاپی هوارولی شہی .

خُگہ نو دلته زما مقصد دُ هایکو پہ تیکنیک خُہ تحقیقی مضمون یا مقالہ لیکل نہ دِی بلکي دُ هغی اختلافاتو سراسر ہم نہ بلکي سرسری شان جاج اختل دِی . چي دُ تہی پہ مرستہ او دُ هایکو پہ غندنہ کِنبی خُی تہ راغلی دِی . ممکنہ دہ چي پہ دِی لکِنبی زہ دُ هایکو خُہ خُی او تیکنیکی اہخونہ ہم پہ گوتہ کِری . وِلی حیثیت بہ یی دُ بحث دُ غونبنتی او موضوع دُ تقاضونہ زیات هچ ہم نہ وی او زما دِی خبری سرہ بہ بچنی نہ متعارض کِنبی چي گنی زما دا لیک پہ هایکو بانندی منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نہ دے .

تر اوسہ پوری چي دُ هایکو پہ مخالفت کِنبی کوم لیکونہ زما لہ نظرہ راتہر شوی دِی هغوکِنبی سنجیدہ او غیر سنجیدہ ہر دوہ قلمہ دِی رویو برخہ اختل دِی . دِی لکِنبی چي غیر اصولی او دُ هایکو دُ صنف سرہ پہ حسد ، عصبیت او بی علمی بانندی مینبی بی خایہ مخالفتونہ پہ نظر راغلی . هغہ زہ دُ خِل بحث نہ خُگہ او باسم چي داسی دِی رویو دُ ژوند او ادب دُ غونبنتو نہ صرف خُتلہ دہ بلکي دُ نا اہلی دُ پتولو پہ هغہ کِنبی دُ تہی پہ اویو دُ توپک اِغودلو نادانی دہ او دُ تہی سرہ دُ دہمنی کولو لاری هوارول دِی .

ایتہ دُ تہی او هایکو دُ تقابل پہ نتیجہ کِنبی چي کوم اصولی اختلافات یا بنیادی استدہنی خُی تہ راغلی دِی . باید

رد عمل بیکاره کړو - د مثال یو څو نمونې دا دي :

”چاڼ تک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمانی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بے کی
 وسیع القبی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ :

” مومن خلق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچ پیہ
 پپہ خیل وخت خرابوی . خنی خلق خو تردی پوری
 وایی چپ تپہ شاعر ورکوی او ہائیکوی را ژوندے
 کوی مطلب دا چپ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی“

د حیرانتیا خبرہ دا دہ چپ گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کپه چپ گنپ اظهار الله اظهار په فای ژوند
 کنبی د تپہی د اهمیت نہ انکار کوی د خبری مطلب صرف او سر
 دو مرہ و چپ ہائیکو پہ تخلیقی سطح د فرد د انفرادیت نئی نہ
 کوی او خود نمائی چپ د تخلیق کار فطرت دے ورتہ ہائیکو
 کنبی د تسکین موندلو زیاتی موقچ پیہ لاس وری گنپ نو
 دغه معترضین دی پخپل گروان کنبی سر دنتہ کوی او اودی
 وایی کہ چری د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخپلہ نامہ نظم
 نشر ، غزل ، ہائیکو ، افسانہ ، ناول ، خاکہ ، نکل وغیرہ لیکي نو

چپ جائزہ یی واختلے شی . خولہ هر څه نه وړاستدی زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چپ د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ” ہائیکو د پنتو ادب کېسپو تیر “ کنبی ورکړی دی ہنہ
 دی لازمی اولوی او د تصفیہ شوو اختلافاتو دی پہ بیا بیا
 پی حایہ گردان نہ کوی گنپ نو او دی بنائی چپ زه پہ خپلو
 انتقادی معروضاتو کنبی پہ کوم کوم مقام تیندک شوے یا
 پہ کومو کومو حایونو کنبی تیر وتلے یم . زلمے نقاد بناغلی
 ازاد اشغری صیب پہ دی باب کنبی لیکي .

” راتہ غوږ ونو کنبی بنگر پی شپنگوي ، نوم ہم
 بنايسته او د تاپول گتې اپ ہم بنايسته د
 اکثر و ملگرونه چپ ما کوی تبصرې پرې ولوستې
 یا واؤرېدی د هغې پہ باب به زه څه ووايم ، خو
 دا به ووايم چپ کہ د اظهار د کتاب سر مقالہ پہ
 غور ولوستے شی نو پہ دی کنبی ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپاره مواد شته“

ما په خپل ذکر کړے شوي مضمون کنبی د حقیقت څرگند
 کړے وو چپ :

” د تپہی شاعر ورک وی او د ہائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وی“

لهذا گڼو ناقدینو ددی خبری پہ تر څ کنبی سنجید او طنزیہ

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړي شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کې د زمکې او اسمان فرق دے.
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړي چې
 هايکو په اخاي تناظر کې د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي هونې هے. ميرے خيال ميں تهپے کي
 جو عالمي پذيرائي هونې هے وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نهيں هونې. هېي وجه هے که انگريز مستشرقين
 نے زياده تحقيق تهپے پرکي هے اور اس صنف پر جامع
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کيا
 هے.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يو ځاے هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عالي سطحه توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا و چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکې شوې يوڅو تهپې او ښايي ولې ددې

برعکس هائيگوتو ۽ دنيا ۾ ٻه هره ٿيڻ ٿيڻي لڳي شاعريءَ
 او لڳي ڪيڙي. ڇي گڏي مٿان ٿي ٿيڻ - زما ٻه خيال
 بنا ٿي اسين مٿي زما مٿون ٿي ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه
 هره ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 عبارتون ٿي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ته پر ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ

گڏي بنا ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 هائيگوتو ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ڪري ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 "نن اني اينهه ڪو ميو ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 هائيگوتو ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 سره ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ورائندي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 "ٻه شاهه ڪيڙي راڻي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 اوسه ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ده ڪري ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 زهه ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 اعليٰ و ارفع ادبي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ادب ڪيڙي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ

برعکس هائيگوتو ۽ دنيا ۾ ٻه هره ٿيڻ ٿيڻي لڳي شاعريءَ
 او لڳي ڪيڙي. ڇي گڏي مٿان ٿي ٿيڻ - زما ٻه خيال
 بنا ٿي اسين مٿي زما مٿون ٿي ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه
 هره ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 عبارتون ٿي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ته پر ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ

گڏي بنا ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 هائيگوتو ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ڪري ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 "نن اني اينهه ڪو ميو ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 هائيگوتو ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 سره ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ورائندي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 "ٻه شاهه ڪيڙي راڻي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 اوسه ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ده ڪري ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 زهه ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 اعليٰ و ارفع ادبي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ادب ڪيڙي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ

گڏي بنا ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 هائيگوتو ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ڪري ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 "نن اني اينهه ڪو ميو ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 هائيگوتو ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 سره ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ورائندي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 "ٻه شاهه ڪيڙي راڻي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 اوسه ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ده ڪري ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 زهه ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 اعليٰ و ارفع ادبي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ادب ڪيڙي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ

ڪرني له سر راوره ناداني گهني
گرک چي دکوي چرگي نه ماتپري
ورله په پوزه کني بنه ورکوي

چي پکني د جرم اوسزا قانوني اړخ په تشيبي انداز
کني وړاندي شوي دے اودا حکمت پکني بيان شوي
دے چي په بنحو پري نه دي ستول پکار گهني نو مازغه تي
خرا بیدے شي. خو بناغلي مشتاق ته پکني بنکاره غماشي
بنکاري اوس دي دوستونکي چيله اوواي چي غماشي زما په
هايگو کني ده کنه د بناغلي معترض په ذهن کني.

بحر تقدیر که زما په هايگو کني د جاياتي حياتو د
ادراک او اظهار سره سره د غماشي عناصر په لاشعوري
توگه هم راغلي وي نو استغفرالله خدائے تعالیٰ دي توبه
وي. بلکي زه د دا رنگ هايگو د Dione کولو اعلان کوم.

البتہ د بناغلي مشتاق مجروح صيب دا دعويٰ بهي بي
خايه ده. چي گهني په ښتو کني د فلسفي شاعرانو نه، علاوه
بل چا غماشي نه ده خوره کري مگر هايگو کني داسي
کني.

زه پوښتنه کوم چي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي
شاعر و او که نه، که جواب ئي نفی کني وي نو بيا د هغوي
په شاعري کني چي کومي ناروا شوخي او اسبزشونه دي تر
کومه پوري ئي بناغلي ويغينلو defend کولے شي.

کوک شاستر وائي نو په دي کني به تصور دچا وي (هنذا
دوه خمیزونه په دي سلسله کني چر اهم دي يو موضوع
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کني
چي گهني ناروا اړوچ ورته اوکرے شو بلکي د غلطو اندازو
سر غوڅول به عين انصاف وي.

بناغلي مشتاق مجروح چي د راقم المعروف په کومو
هايگو باندې د فحش گوښي تهمت گولے دے د نموني په
ډول ترې يو دوه هايگو وړاندي کني.

واده کني پام کوه ناوخته نه کړي
چي استعمال کني ئي اوبه نه راځي
نو د کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم چي آخر کوم داخلي انتشار بناغلي دي
کچ بحثه نه را اوپارولو چي نقل کولے شوي هايگو کني
غماشي ده. چي نه ئي لفظياتو کني د هوسناکي شه ترغيب
شته اونه ئي معنی د شهوانيت چغلي خوري البتہ شرکنده
پکني د خاتم الانبياء ^{عليه السلام} د وينا دا مفهوم دے چي نچ
دي بالغ شي نو واده ورله اوکره - خلک چي زما په خيال
ورستو ترې گهني پيچيدگه هم پيدا کېدے شي.
بله هايگو :-

دو ٻيهر خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٻيڙي د پاكدامني
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خوگني هغوي فقط نفس گشي او برگزیده ٻيڙي اوربدي او
 لوستي دي او يا گني د ٻيڙي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٻيڙي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا د بخوا ٻيڙي هم نه دي بلڪي د پښتو ٿري
 مشهوري او معروف ٻيڙي دي جي بستند و مطبوعه ٿيو
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کړه
 ورکه غرمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله ي اخلي بم الله کړه
 پيريان پري ناست دي اثر ي به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکړه
 ماله ي ننگه اشتا غبن نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٿيو په صفائي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به مني جي په پښتو ژبه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کړي بلڪه د پښتو ٿري کلاسک او
 کلاسيکي دواړه قومه شاعرانو ته د دغه اعزاز پټکي په سر
 دے . او دا ٻي ٻيهر هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاتي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا
 اړخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که د جنس
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي
 به تري سازبني - دغه وجه ده جي د جذباتو په غورځنگ
 کني حني وخت په دواړو کني د امتياز کرينه را بنسکل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوي دے.

د ائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونڊ د پښتو نوو ليکونکيو د هائيو طرف ته
 مخه کړي ده او پکار هم ده د هني وجه چا کټر
 اسرار صلح دا بيانوي جي په پښتو کني زمونڊ
 متقدمينو دومره خه وٻلي دي جي اوسنو ليکونکيو
 ته جي خه پر پښي نه دي نو هکله دوي په دي
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وايي جي هائيو ليکونکي مانه
 ٿول سائيو بنڪاري زما يو بل ملگرے وايي جي

سپريه وٺي د ادبي اصنافو قات راغلي دے ځي ځي
 اوس د جاپاني صنف نه کار اخستې کېږي. چارېته
 مړه شوې ده، ربايي نشته، قصيدې ختمې دي
 پکار ده چې زمونږ شاعران دغه خپل اصناف را
 ژوندې کړي او که خامخايه دي اصنافو کېږي طبع
 ازمايي نه شي کول نو د پښتو خالص خپل صنف
 ټپه چې د هايکو نه مختصره هم ده په هغې کېږي
 دې طبع ازمايي کوي!

زه خپله هم دا غواړم چې ټپه دي او ليکې شي خو
 په دې کېږي څوک څه کول شي چې اوس نوے کول د ټپې په
 مقابله کېږي د هايکو تخليق له زياته ترجيح ورکوي. لهندا
 پکار دي چې د دې عمل په ورستو دي نفسياتي عواملو او د
 عصري غوښتنو ته پام وړ او گرځول شي او بيا دا چې لولې
 تحريکونه په مخالفتونو نه مري بلکې نوره وده او زور مومي.
 بحر کف د بناغلي مضمون نگار د حوالې د دې ليک نه قدم
 په قدم د هايکو صنف سره د هغوي د لاشعور هغه
 پټ عناد راڅرگندېږي چې د اتني ايشيا کولیکو باعث او
 محرک گرځېدلې دے. بيا هم بناغلي مجروح چې د محترم ډاکټر
 اسرار په حواله کومې خبرې کړي دي زه پرې اعتماد کوم
 اوس هغوي پوهه شه او بناغلي ډاکټر اسرار. البته دا
 خبره چې نو وار د صنف هايکو ته د نوو ډيکونکيو ځکه مخه

شوي ده. چې متقدمينو ورته د وېلو دپاره هېڅ نه دي
 پرېښي اصولاً غلطه او غېر تحقيقي ده او د دې حقيقت منلو
 نه سترگې پټول دي. چې گڼې د هر دور د ادب خپلې تقاضې
 اسلوب، وکتن، نفسيات، حوالې او غوښتنې وي.

نن چې په ادب کېږي د علامت، سريلزم، ترقی پسندی
 ډاډا ازم، تجریدیت او ازاد خیال د تلازې وغېره کوم فکري
 او ټیکنيکي تحريکونه راپورته شوي دي. او شعري او
 نثري ادب يې کومې ارتقاء او ارتفاع سره مخ کېږي دے
 متقدمينو د هغې خوب هم نه و ليدلې او د هغوي د
 خیال په حاشیه کېږي هم چرته دغه امکانات نه برېښېدل
 زه د اتمې چې زمونږه کلاسيکي شاعرانو پښتو ادب ته
 مستقل او پاڅنه بنيادونه وربخښلي دي او راتلونکي کول
 ته لارې اساني کړي دي خو دا دعوي چې گڼې د شعر او ادب
 د ارتقاء سفر هغوي د موضوع او فن په اعتبار داسې کمال
 ته اورسوو چې بل چاته يې پکښې هېڅ نه دي پرېښي زياته او
 سينه زوري ده.

ډاکټر صېب زمانه زيات په دې خبره پوه دے چې نن
 او پرون کېږي فرق وي نن چې دنيا د کومو پېښو سره مخ
 ده او کوم نوي نوي علوم او فنون په کېږي متعارف کېږي
 يا کوم سائنسي ايجادونه او تجربې پکښې کېږي هغه د متقدمينو
 زمانه کېږي چرته دے او چوونکې ادب ماضي سره سره د

عصري او زماني پېښو په نبض گوټي بډوي. (رضا عصري پېښې به د تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتې وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښې نو په معاشره کښې به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صېب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد ونگر. محمود به يې په اعصابو لکه د خپسې ناست وي. دا حقيقت هم د چې دا سې سوچونو پښتو ادب ته لور زيان ورسولې دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم دے چې نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چې گڼې د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بې حقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چې نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندل شو دي بلکې ادبي دنيا کښې منلې شوي او مستند دي مثلاً رياض تميم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياي، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېږ حسرت او راقم الحرف پخپله هم چې شعري مجموعه "سترگو کښې خوب د گودر پاتې نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمېښي انعام مستحقه گرځېدلې ده.

پاتې شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چې د هايکو ليکونکي ټول سايکو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بې علمي ثبوت دے او د هغې بهمان لرازي يوه کړې ده چې د هايکو غنډ ونگي يې وخت په وخت په ځنډ نه ځنډ شکل کښې کوي. زه نام چې بناغلي واکور صېب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکټري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښې يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښې چې بناغلي واکور اسرار صېب چرته هم پروفېشنل سايکټري نه پاتې شوے. بلکې د ملازمت دوران کښې او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکښ هم نه دے کړے او نه د هايکو د رنځورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چې هايکو ليکونکي ټول سايکو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښې ځان له د ځايه پسدا کولو خوا هڅې لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښې راځي ځکه چې علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايکو د قافياي د سمون په وجه مزاح پسدا کول غواړي نو چرې به ادب ورته زه دا وپېل غواړم چې اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله اوتی آف فیشن کونو کپنی او بالفرنس
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کرے شی نو ممکنه ده
 چی شوک دا هم او وائی چی د غزل لیکو نکی خپل وی د کمال لیکو نکی
 دل اول وی او د تپنی خالق کپی وی عالی هند القیاس ولی دا
 به د مزاج پیدا کونو د پوره پر پوتی حربه او وسیله وی
 او هغه مزاج چی نېغ په نېغه د یو انسان یا د یوې طبیعتی
 جذبات او احساسات زحیی کوی. د ادب د اعلی او رفیع
 منصب سره هچ سمون نه لری.

تر شو پوری چی د ای ایسا کو هاینکو د مضمون نگار
 بناغلی شتاق مجروح د یو بل ملگری دوی احتیاج تعلق
 دے چی کنی چاربتنه 'قصیده' رباعی او تپه خه مره
 شوی خو نه دی چی لیکو نکی چاپانی صنف هاینکو لیکي.
 د پری حایه په دی چی یو هاینکو لیکو نکی هم دا نه
 وی وپلی چی شوک دی په گوته شوی دخی اصنافو کنبی
 طبع آزمایی نه کوی ددی اعتراض نوعیت بیچی دا سپی دے که
 چی شوک او وائی چی لو بناری دی کرکت 'هاکی' جناسنگ او
 سکواش وغیره نه کوی. بلکې ددی په خاے دی کشتی
 میرغپ کبابی او گولی رسته وغیره کول شروع کری چی
 چرته روایت ئی ختم نه شی. بله لویه د افسوس خبره دا
 ده چی د "هندا ماکنزم" غوندي د فغیم تحقیقی کتاب
 لیکونکے بناغلی شتاق چی د کوم ملگری په حواله خبره کری

۵۰ - نو د هغه هېچ نوم ' ادبی حیثیت او درک ئی نه دے په
 گوته کرے چی د تعقیقی اصولو خلاف او ادبی دیانت نه
 قیسته ده. زما په خیال دغه رنگ بناغلی شتاق مجروح د
 یو فرمینی کردار په خوله کنبی خپله ژبه ایبې ده او په
 پوی تراشای شوی مجسمه کنبی ئی د هاینکو خلاف خپل
 ذاتی جذبات وراوندی کری دی خو سرے شه او وائی زمونږ
 قایمی مزاج داسی جوړ شوے دے چی مونږ مری را ژوندی
 کوو او ژوندی وژنو.

پروفیسر بناغلی داورخان داؤد په خپل یو مضمون کنبی
 د هاینکو او تپنی د هیئت د اختلاف په حقله لیکي:
 "خنی محققین د تپنی د هاینکو سره نزدی تعلق
 په گوته کوی خو که وکتے شی نو بنیادی لحاظ
 سره دی دواړو کنبی د هیئت په لحاظ د پری زیات
 فرق دے. هاینکو د چاپانی ادب یو مشهور صنف
 دے. که د تپنی ددی د خصوصیت او مقبولیت
 راز هم ددی په اختصار او جامعیت کنبی دے
 خو هاینکو کنبی صرف درې مصرعی وی. رومی
 مصرعه کنبی پنځه، دوهمه کنبی اووه او دریمه
 کنبی پنځه سوتی اهنگونه وی یعنی دا ټول نظم
 اوولس سوتی اهنگونه لری. رومی او دریمه
 مصرعه ئی برابره او هم قافیہ او دوهمه یا منحنی

ڏي ڏوڙ صوتي اهنگونو سومره ڏ ڏوي نه
اورده وي يعني هائيگو ڏ هيٺ او موضوع دوارو
په لحاظ ڏ مخصوص شرائطو پابنده وي.

ڏ هائيگو ڏ صوتي اهنگ نظام ڏ بحر متقارب
ددي ارکانو مطابق ڪېڏي شي

	}	۵	=	فعلن فعلن فع
۱۴		<	=	فعلن فعلن فعلن فع
		۵	=	فعلن فعلن فع

خو ددي برعڪس ڏ ٽپي ڏ ڏوڙ مصرعو ڏ صوتي
اهنگونو يا ملي اوزونو ترتيباً په دي ڇول ڏي
۲۲ = ۱۳ + ۹ نه

ڏ پروفيسر صيب فرمودات په سر سترگو خو ڇپري
نيمگه تيا ڪافي په ڪنبي محوسبني او يو ڄاڻا ڪنبي په
ڪنبي ڏ تحقيقي سپرٽي خلاف ڏ سهولت احساس هم پتا
پتو ڏ کوي ددي نه علاوه ڏ هغوي ڏ حوالي دا ليک يو فني
تيسرڪ سره هم ڄا شو ڏي ڏي.

معلومبني دا ڇي پروفيسر صيب ڏ هائيگو هيٺي
ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ٽيڪنيڪي ارتقاهه
نظر ڪنبي نه ڏه ساٿي ڪنبي نو هائيگو به ڏ او ولسو چيو
او ۵ - ۴ - ۵ ڏ ترتيب په حڪمي او حتمي تقسيم ڪنبي نه
داو ستله يا ڏه هم مڪنه ڏه ڇي دي سلسله ڪنبي پروفيسر صيب

بيني رجعت پسندانه ادبي ذهني ڏري ڇي ڏ هائيگو ڏ صنف
نه ڏ يو خاص مڪتبه فڪر ٽاڪي شوي قيود او حدود نه
پورته ڪول غواڻي. ڪنبي نو ڏ جا پان ورجنه هائيگو ڏي ڪنبي
باشو او ورستو ناقدينو ڇي ماسولو ڪاشيڪي په ڪنبي
اهم ڏي. دغه ترتيب حرف اخر نه ڏي ڪنبي او بيا په عالمي
ادبي ڪنبي ڏ يو ڇي مصري ڏو مصرعو او دري مصرعو هائيگو
ليکيو تجربتي هم شوي دي. ڪنبي شي پروفيسر صيب ته هغه
ڏ اتفات قابلي نه وي بڪاره شوي ولي بيا ڇي هم وضاحت
لازمي پڪار ڏي.

بحر حال پروفيسر صيب ڇي ڏ هائيگو دپاره ڏ بحر متقارب
ڏ ارکانو ڪوم ترتيب منڊ ڏي او په مثال ڪنبي ڇي ڏ هائون صياد
صيب ڪومه هائيگو ورائندي ڪري ڏه. دوارو ڪنبي هڻي ترون
او نسبت نشته هائيگو په پنتو ٽيه ڪنبي ڏه ڇي ڏ زميه
اوزانو دڻي قمونو سره هم اهنگي نه لري او مطلق ڏ
بحر متقارب په بنود ڏي شوي بحر نه مقطع ڪنبي حڪه
ڇي ڏ پنتو ٽي او هائيگو ڄاڻا ته يو مزاج ڏي او ڏ هڻي
په دغه تجويز شوي بحر باندي بني تقطيع نه ڪنبي.
هائيگو ڏه.

هدرد ڇي نوم ڏي
په مينه نه پوهنبي
ساده ماشوم ڏي

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په حتمي موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښتي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد دادې چې پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي ديکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چې پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چې د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم ځان نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتې کښي چې پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعايت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

”د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړې چې دلته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون ځان شوه دے؟“

زه منم چې د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چې گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چې د
 هغوي دا خيال نه وي خو په ليک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې ځايه نه وي چې گڼي د هايکو بنیادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چې د تن هايکو گڼي ارتقائي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړې ده چې تخليقي امکاناتو يې د ناسني تجربولاري پرانستې
 دي او داسې هله کښي چې په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېدے.

پاتې شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چې هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه وايي نو په دې سلسله کښي

درشل پر ٻڙي ڇي ڏ لو ستونگي ذهن ڇٺيه ددغو سلسلو
 ڪري رڃلو ڪٽي رايو ڄاڻي ڪري البته دا رعيت پکٽي لازمي
 ساڻي ڇي ڄڻه ڊاسي ڪلڊي توري يا نڪتي پکٽي پر ٻڙي ڇي
 په تصوير جو روڊو ڪٽي مرستيالي ثابتي ٿي. او ڏ مضمون
 ڏ نيگريٽيا احساس په ورستو او تمبوي.

په ڊي لڙي ڪٽي دا خبره هم ڪٻڊ ڏ ٿي ڇي ڇي اصنافو
 ته ڏ ڄڻي خلقو زيات مٻڙن او رجحان وي نوڪه ڄاڻه
 ڊاسي محوسلڙي نوڄه ڏ فڪر منڊي خبره نه ڊه او
 نه يو صنف ته ڏ زياتو ورماتڊو نه دا ثابتي ڪٽي
 ڇي هغه ڊي ڄاڻا مافوق الاصناف او ڪرڻي. هغه ڪه ٿه
 وي ڪه هائيڪو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ڏ بناغلي اسماعيل گوهر
 په شعري مجموعه مڪا (ڇي) ڏ پٽو ٿي اولني ڏ هائيڪو
 مجموعه ڊه) ڏ هائيڪو ڏ صنف خلاف خيل ڪوم خيالات
 حرڪت ڪري ڊي. ڏ هني لب لياپ دا ڊي ڇي ڪٽي اسماعيل گوهر
 خيل ڪٽي شاعرانه خيالات په دغه ٻه ڀاڙه ڪٽي ضائع ڪري ڊي.
 ڏ ڄڻا ٽيا خبره دا ڊه ڇي بناغلي سائل اخر دا ڄڻه مناي
 ڊي ڇي ڪٽي تخليقي روح ڏ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
 او محتاج وي او ڪه ڏ يو معلوم هيت په چوڪا ڪٽي تخليقي
 جذبه خيل اظهار او ڪٽي يا له ڄان سره ڏ رائج اصنافو
 نه بيل ڄڻه شڪل راوري نو خيل اقاديت به او بائي. ڊ

عرض ڏي ڇي هر ڊي مصره اين نظم هائيڪو نه وي ڄڻه
 ڇي ڏ هائيڪو خيل ڊاسي ساختيا ڪٽي وره 'نفسيا ماهيتون
 ٽڪنڪي غوبنتي او داخلي اڙخونه ڊي ڇي عام ڊي مصره اين
 نظرونه ٿي په اسانه نه ٿي زغله.

ڏ مٻڙي سلسلي شاهين خيال ڏي ڇي هغوي ٿه
 ووري نو دا اطينان ورته او ٿي ڇي خبره سره اورسپه
 خود هائيڪو ڏ اورسپه ونه پس ورته ڊاسي محوسلڙي
 ڇي ڄڻه خبره لا پاتي ڊه او يو قسم ڏ تنڊي او تشڪلي
 احساس ورته ڪٽي.

چونگي مٻڙي سلسلي شاهين ڏ روهي سندرو
 سلسله ڪٽي په پٽو ٿو راتو لوڊو ڪٽي بلا وخت صرف
 ڪٽي ڏي او دغه رنگ دغي خوب اولسي صنف سره ٿي نوره
 هم زياته واڄنگي او ترون پيدا شو ڏي ڄڻه ورته
 ڊاسي احساس ڪٽي. ڪٻڊ ڏي ڇي هغوي ڏ هائيڪو دوستو
 له هم ڊي خيل قيمتي وخت ورڪڙو نو ڏ تنڊي او نيگريٽيا
 احساس به ورته بيان ڪٽي او ڏ هائيڪو په سلسله ڪٽي
 به ڏ خيل زور موقف نه لاس په سر ٿي. ڄڻه ڇي
 ڪوم ٿين ونه عموماً په عادتونو ڪٽي راشي نو بيا زيات
 اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ڏ هائيڪو ٽيڪنيڪ هم ڄڻه دا رنگي ڏي ڇي
 ڄڻي سلسلي شعوري طور سره ڏ. ابهام، ابهام يا اخفا په

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هَر رُوحِ دُخْدَايْ پِه قَدَرَتِ دُ جِو سِي
 خَوْبِنَه اَوْ اَتَقَابِ پِخِلَه كُويِ نُو مَعْقُولَه خَبِرَه دَا دَه عِجِي
 هَر تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُخِيلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِزَاجِ تَه پِر پِغُودِ لَ
 شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَافِ بَه اِي لَه بَر مَه اَوْ غُورِخُويِ .
 مَقْصِدِ دَا هَم نَه دَعِ عِجِي فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَار تَه اِخْتِ
 كِنِي . بَحْر مَالِ كَه يُو تَغْلِيَقِي غُورِخُوكِ دُ هَايِكُو پِه رَايَه
 كِنِي حَانَ بِنِكَارَه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبْرَا اِي خُوكِ دُ غَزَلِ
 چَارِبَتِي يَا تَه پِي فَاوَمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبْرِ
 فِطْرِي اَوْ خَطْر نَاكِ بَه وَيِ لَكِه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي
 لَه حَه ضرُورَتِ نَه پِه لَوُئِ اِبْرِشَنِ پِيدَا كُولُو لَه تَرْجِيحِ
 وِر كِوِي شِي .

تَغْلِيَقِي جِو هَر خَوْ دُ مَلْغَلِي پِه مِثَالِ دَعِ . هِنَه كَه هَرَه
 پِه رَايَه اَوْ هَر چَر تَه وَيِ خِيلِ قَدَرِ اَوْ قِيَمَتِ نَه وِر كُويِ . اِلْتِهَ دُ
 جِو هَرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پِكِنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دَعِ . مِشْرَانُو
 وِثْلِي دِي عِجِي لَعَلِ پِه اِي رُوكِنِي نَه پَتِه پِي حُكْمِ زَه دَا دَعُويِ
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِي رِي بَه دُ هَايِكُو لَعَلِ كَلَه هَم
 پَتِ نَكِرَه شِي خَوْ شَرْطِ پِكِنِي دَا دَعِ عِجِي دُ هَايِكُو پِه وِر سَتُو
 دُ يُو لَوُئِ تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَا پُور تَه كِنِي . وِر سَرَه دَا
 خَبِرَه هَم زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَه خِيَالَاتِ نَه ضَا ئِعِ كُويِ .
 بَلَكِي بَقَا اَوْ دُوَامِ وِر تَه وِر يَجْنَبِي . كَه دَا سِي تَه وَه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَه پَسِ بَه چَا هَم هَايِكُو نَه وَه لِي كِي خَوْ ثَابِتَه شَوْءِ
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورُو اِي دُ جِنْدِي اِفَاقِيْتِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِ دُ زَبَرَه چَا وُدُونِ شَرْحِي كِي كَه پِه هَر
 صِنْفِ كِنِي وَيِ دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پِخِلَه لَرِي كُويِ اَوْ
 بِيَا دَا هَم دَه عِجِي سِپَرِ لَه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رَه رَنُكُونَه پِه سِيبِ
 سِپَرِ لَه وَيِ اَوْ سِي كَه خُوكِ وَا اِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَمَلِ وِوِي دِي
 پِه هَر كَمَلِ كِنِي پِيدَا شِي كِنِي نُو قَوْلِ كَلُونَه پِه دُ خِيَلُو
 هَم نَكِه تُونُو بَا وِجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِر كِ شِي نُو خَوْمِرَه عِجِي
 حَايَه بَه وَيِ .

مَحْتَمِ بِنَاغَلِ اِبَا سِي نِ يُو سَفْرَه عِجِي پِه خِيَالِي شَعْرِي
 عِجِي عِجِي " غُورِخُوكُونُو " كِنِي اِي دُ خَوْيِ دُ خُونَدِ بِي دَلُولُو
 دِپَارَه هَم يُوِي تَه پِي قَدَرِي لَه حُكْمِ نَه دَعِ وِر كِوِي خَوْ
 بِيَا هَم دُ تَه پِي دُ مَدَا فِعِينُو پِه صِفِ كِنِي اَوْ دَر پِدَلِ غُوَارِي
 (اَكْر عِجِي زِمَا پِه خِيَالِ وِتِه دُ وِرَه قُويِ صِنْفِ دَعِ عِجِي دُ جَا دُ هِجِ
 قَمَه دُ دَفَاعِ حَه حَاجَتِ وِر تَه نَشْتَه)

بِنَاغَلِ دُ وِرْخِ پَانَه مِشْرَقِ پِنِي سُورِ پِه يُو كَالَمِ كِنِي دُ
 " هَايِ كُيُو " دُ سَرِخَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پِه دَا سِي
 اسْتِهْذَا ئِي پِه رَايَه كِنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْحِ كُنْدُ وَيِ . لِي كِي :
 " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِي لِي كِنِ پِشْتُو عَوَا مِي
 ادبِ مِي اِسْ سَه زِيَا دَه شَكْفَتَه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرُ مَغْرِ صِنْفِ
 سَخْنِ شِي مَوْجُودِ هِي . شِي كَه مَخْتَصِرِ تَرِي نِ پِه رَايَه مِي جِسْ

وہی کہدل۔ مقصد دا چہی د تخلیق جوہری قوتونو د ادب پہ
 ہرہ شانگہ کنبہ د حان بکارہ کولو توان لری۔ اوس کہ شوک
 نہر پہ گوتہ پتول غوارپہ نو شوک بہ ورتہ اخر شہ اووایی۔
 بناغلی اباسین پہ تپہ کنبہ د تغزل د موجودگی دعوی
 ہم کوی چہ مناسب نہ دہ۔ پہ اصل کنبہ تغزل د غزل سرہ تپلے
 وصف دے لکہ چہ خرنگ پہ رباعی کنبہ تربیع پہ تشبیب کنبہ
 تشبیب او عقل سرہ د تعقل نسبت وی۔ ہم دغہ رنگ پہ غزل
 کنبہ تغزل وی اوس کہ بناغلی اباسین دا نہ وپل غونبتل چہ
 پہ تپہ کنبہ تیب یا تیب وی نو بناہ پہ سمولت ی دا وپلے
 شو چہ پہ تپہ کنبہ بی انتہا خوب والے او شعریت وی۔ ممکنہ
 دہ چہ د بناغلی اباسین پہ دہ حقلہ خیل خہ خانتہ منطق
 وی۔ ہسہ شوکہ شوک تغزل ثابول غوارپہ۔ نو پہ کانی
 ہوا، چینہ، اواز، حوایی او مینہ وغیرہ وغیرہ کنبہ بہ ی
 ہم ثابت کپری وپہ ہنج علی او فنی اعتبار بہ ورتہ نصیب
 نہ شی۔ بحر حال د بناغلی دہ خبری سرہ خو قطعاً اتفاق
 نہ شی کہدے چہ د ہاینگودہ ارو مرو درہ مصرعی وی۔ باید
 چہ ہفوی د ہاینگو ہیٹی ارتقاء پہ نظر کنبہ ساتلی وہ۔ بلہ
 د تعجب خبرہ بناغلی اباسین دا کوی چہ ” تپہ ۹ + ۱۳ کی محروں
 میں ہوتا ہے، ” کہدے شی چہ د بحر ونونہ د بناغلی مراد د
 تپہ سہلابونہ یا چپہ وی وپہ د اردو تپہ روزمرہ او محاورہ
 خو دہی جملی شہ بل تعبیر وپاندہی کوی او داغظ فہمی

قدر تغزل ہے وہ ہاینگو کی قسمت میں کہاں۔ تپہ پختون
 جلت، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے۔ تپے اور ہاینگو
 میں فنی اعتبار سے تمیز یہ ہے کہ ہاینگو میں تین مصرعے ہوتے
 ہیں اور تپے کی خوبی یہ ہے کہ اس میں تین کے بجائے دو مختصر
 مصرعے ۹ + ۱۳ کی محروں میں ہوتے ہیں۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔ اور
 فینا غورث کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخلیق کی علامت ہے
 اس بنا پر دو مصرعے تپے کو سہ مصرعی ہاینگو سے طلاق
 دینا عقلمندی نہیں ہے۔

زما پہ خیال بناغلی اباسین تہ ددی خبری علم ضرور
 پکار و چہ د اصناف د بقاء پہ ورستو یو زور اور تخلیقی
 قوت موجود وی او کلہ چہ ہم یو صنف د تخلیقی جوہر نہ
 عاری شی ہغہ کہ تپہ، چاربتہ، قصیدہ او ہاینگو وغیرہ
 ہر صنف وی بیا خیل وجود برقرار نہ شی ساتلے اوس
 کہ د یو پنتون شاعر تخلیقی زور پہ تپہ کنبہ ژوند را پیدلا
 کولے شی نو ہم د ہنی شاعر د تخلیقی قوت نہ بہ اخر بیا
 وپہ پہ ہاینگو کنبہ ساہ اوچی۔ ددی باوجود چہ ہنج تخلیقی
 جبر او غیر فطری قدغن پری ہم نہ وی لگولے شوے۔ بحر
 کبف زہ بناغلی اباسین تہ داسی گنی شمہں تپہ پہ گوتہ کولے
 شم چہ ہنج ادبی بنکلا او عوامی کشش پکنبہ نشہ اگر چہ
 شوک بہ ورتہ ہم د تپہ وپلو نہ انکار اونکلی۔ اوس کہ
 بعض د تپہ پیرایہ د تغزوی معیار گنیلے کہدے نو داسی بہ

پرانستلي شوي ده يا کومه تشيالي پدرايه خپله کړې شوي ده د تفصيلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چي د رکشي سفر د موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي. ځکه چي رکشه کښي د پردي پوره پوره انتظام وي او دا صفتونه په موټر ساينکل کښي نشته. بناغله اباسين وايي چي په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله شي. او رکشکښي دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دي ماته دا او وايي چي اخر داسي کوم ضرورت دے چي په موټر ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسي هم اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چي په موټر ساينکل د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے خو ښکاري دا چي په داسي مثالونو وړاندي کولو بناغله اباسين په چالاني کول غواړي. چي زه ورسره اختلاف کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چي هاييکو د ټپي کړه مېلنه ده. او مېلانه څوک د کور مالکان شي جوړولې زما په خيال داسي سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکي

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلمي ثبوت دے. ځکه چي پښتنو کړه که د سر دښمن هم پناه واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبي دے چي يو ځل کوم صنف خپل کوي نو بيا ي نه پردي کوي. اوس که بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به د ټپي اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د قدر وړ او گرځوي. حالانکي حقيقت دا دے چي د هاييکو وجود د ټپي دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکي هاييکو د جهد للبقا په سفر کښي ځان له نوي نوي منزونه لټوي. چي د ځني استثنائي صورتونو نه يو اړخ ته ټپي سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکي د ماورن سنسېلټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د ټپي نه څو قدمه وړاندي روانه ده. ځکه خو د بناغلي اباسين دا ضد هم بيخي بي حايه دے چي کښي د ټپي په موجودگي کښي هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتلې په دي حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه ده. بيکي دے.

"خه موده وړاندي زمونږ پښتو ليکونکيو ډرنگه "خريکه" "ترايلي" او هاييکو غوندي نوو صنفونو باندې خپله طبع آزمائي شروع کړې

اول خو په ادب کښې د مفتیانو د سره جواز نه لاپیدا کېږي
 ادب ته شریعت کورې خو نه دے او که چرې د ښاغلي دا
 ارمان وي چې گټې هغه دي د ادب وړې منفي او منلې شي نو
 بیا پکار نه وه چې ځان ته یې د ادبي مفتي نسبت کېد وک
 ځکه چې دغه رنگ انکسار او افتخار دواړه رايو ځای کېږي
 او دا عمل اجتماع ضدین گڼل کېږي. دا حقیقت دے چې د
 اعلي د کلازې او د علم د وصف نه سپو مفتي مفتي کېدے
 نښتي. مکنه دے د مفتي اعظم د منصب په وجه ښاغلي
 ددغې غلط فهمی ښکار شوے وي او دغه رنگ ترې د ادبي
 مفتي دا بې لارې کوونکې اصطلاح سر زوشوي وي. بیا هم ښاغلي
 ته دا پته لگېدل پکار وه چې د ادبي مفتي د نسبت سره فتوی
 د منلو او سجت قابله نه پاتې کېږي. خو زما په خیال گران
 ښاغلي اباسین لوستونکو ته دا وپل غواړي چې ما هر څه
 فرمایلي دي یا زه چې هر څه فرمایم - هېچرې یې هم او نه
 مني. یا دا هم کېدے شي چې ښاغلي اباسین د ادبي او مفتي
 ادبي مشورو ورکوونکي ته د ادبي مفتي تائید ورکوي.
 والله اعلم بالصواب.

بیا هم زه نه پوهېږم چې ښاغلي اباسین هاینکو ته
 بدعت په کوم خیال وپلې دي ځکه چې د تخلیق عمل یو
 مقدس او سپېڅل عمل دے. او هر کله چې هاینکو د تخلیقي زړه
 چاودون رازېږېدے یو ژوندے شعري صنف او گڼېدو

دے. او ځپلې کلمې توانايې پرې صرف کوي لگيا دي.
 دغو اصنافو کښې "خريکه" او "ترايلي داسې و
 چې خپل وجود کښې د توانايې د فقدان له سببه
 یې په وړاندې سفر جاري ونه ساتلے شو
 او لای په سپر کښې پونې نه دے وپلې چې
 خپل منطقي انجام یا طبعي مرک سره مخامخ شو
 یواځې "هایکو" داسې تېر او تند چاپاي صنف
 و چې په پښتنه خاوره کښې یې خپلې جرړې
 مضبوطې کړې. دا چاپانے صنف د خپل
 مخصوص مزاج طرز او کره وره حامل وو. ولې
 ددې په څانگو کښې پښتنو شاعرانو د پښتون
 بوتي قلمونه وگلول او نن دغه بوته وده کوي
 او د یوې تنه ورې وې شکل اخلي. د پښتنو
 سترگو ته یې داسې رنگارنگ کلمونه سپړدي دي
 چې ښائست او سیکار ته یې سترگې برېښي؛

ښاغلي اباسین په خپل کالم کښې یو عجیبه خبره دا
 هم کوي. لیکي

"میں ادب کے ادبی مفتی کی حیثیت سے یہ فتوی جاری کر رہا
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپ کے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
 کی چنداں ضرورت نہیں؛"
 گران ښاغلي دنته یو وارې بیا تیندک شوے دے. ځکه چې

نو بيا ولي بناغلي ابا سين چي خيله هم ذ لفظ د حرمت منون
 دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بنکاري چي په گسران
 بناغلي د بدعت معني په سم ډول نه ده منکشفه شوي
 او د تفهيم په سلسله کني د ذهني انقباض او عدم سهولت
 بنکار شوه دے.

د ساهو ليکونکو د خپل پيغام پر بل دوه زرم د روداد
 ترغه بناغلي واکتور راج ولي شاه خوک صيب دا سوال راوچت
 کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کني خيله ځانته يوه
 پيژندگلو ري ايا هائيکو هم په پښتو موسيقي کني ځانته
 يو داسي پيژندگلو او ځانگړے آهنگ راپيدا کول شي او
 که نه.

د بناغلي واکتور صيب په خدمت کني عرض دے چي
 موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
 هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
 کني نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
 که چري هائيکو د موسيقي په زير و بيم نغه نغه نه شي نو
 بيا هم د هنري په ادبي مقام کني هېڅ کس نه رايي. دويمه خبره
 دا ده چي هائيکو هم غنايت، ل، آهنگ او ردهم لري نو
 هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
 کړي په دي سلسلې کني د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
 شكيل ناياب هائيکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زلمه رايکو ناي موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
 نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکتور راج ولي شاه
 خوک داخيال هم بنکاره کړو چي هائيکو په پښتو کني ځکه
 خوبنښي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
 اولسي ادب کني د دي سره تره دو نکلے صنف شته. اوس
 تعقيق پکار دے چي هائيکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
 ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده. ولي
 بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او نکړو او
 څرگنده ئي کړه چي هائيکو د جاپان يو معروف او منلے
 شوه شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي مونږ دي
 د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کني د
 لټول ضد اوکړو. او بيا په داسي صورت کني چي هېڅ
 قرينه پرې دلالت هم نه کوي. زما په خيال د بناغلي
 قلندر مومند راي په دي لږ کني بڼي درسته ده. ځکه چي
 هائيکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
 رابيلله کړي شوي ده. که چري دا وو بلے شي چي د هائيکو
 جرړي په هائي کائي کني دي نه چي د پښتنو په اولسي
 ادب کني نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کني
 څوک تعقيق کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار.
 ممکنه ده چي دغه رنگ گني اکشافات محي ته راشي.

زما منڀ جي ڏٺي غنڌ نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 جي داسي به اوغواڙي خوزه دا هم نه غواڙم جي هائيگو
 دي ڏينٽو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهذيبي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪرڻ شي. اول زما خيال وڃي ڏ
 هائيگو او ٽيڙي موازنه او مقابله غير فطري ده. بيا ئي
 سوچ او ڪم و ڪه چرته په دي بهانه ڏينٽو تنقيد چولي
 ڏ ٻيڻ بهامغلرو نه ڏ ڪڍڻ شي نو قباحه به ڪڍي
 نشته. چونڪي ڏ هائيگو په فني او فڪري ارتقا ماپه خپل
 مضمون ”ڏينٽو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪڍي تفصيلي خبري
 ڪري دي نوبن حايه به نه وي ڪه ڏينٽو ٽيڙي په حمله ۾
 شاه اووايم.

دا حقيقت ده ڏٺي ڪن توصيفي اڀرونه شته خو
 خئي خويونه ئي داسي هم دي جي ڏ تجرڀي او ارتقا بچي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪنن جي ڏ دوستونڪي يا اورپدونڪي په وينه
 ڪڍي ڏ يڪانيت زهر خوروي. اوددي ڏ انگورو ڏ ملاٽره
 بغير يوقدم هم وړاندې نئي ٿي. البته خئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيڙي لازمي جز ونه مڻي. بجز تقدير ددي نزايمي
 اڀڻ نه يوطرفته دوپده خبره دا ده جي ٽولي ٽيڙي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪڍي وي او په هيڏ
 حال ڪڍي ڏ خپلو ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتول. او ڏ خپلو سرونو له جادونه نئي راو ٿي
 جي زما په خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي
 ”ڏ ٽيڙي خپل يو غنڌوس او محسوس هيٺ Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده جي په يوه نيمه
 مصرعه ڪڍي يو ڊبر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي.“

نه پوهينم جي بناغله داود صهب ڏ يوي نبي
 مصرڀي په ڏ ڪر ڪڍي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڀي په معنوي اعتبار ٽپه په ڪوزه
 ڪڍي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڊبره بناخته پڻه هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ئي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪانيت به
 ئي ڏ بناخت ڏ گڻو اڀرونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀڻ ته واروي اوس ڪه هم هغه پڻه ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فڻن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ژوند شومره سپري به ئي ڏ ڏ ڪلاڪانو ته ڪچول په
 لاس اودرپدل غوره ڪري. نو بايد جي ڏ هائيگو منڀين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خپل قيمي وختو
 بي حايه ڏ ٽيڙي په وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪڍي نه

ضائع کوي. بلکي ٻيہ ڏي ڏنو، مناسب تجرِبو سرہ اشنا
 کري او داسي هيٺي، داخلي او خارجي تجرِبي ڏي ٻيہ کيئي
 اوکري ڇي ڏ فکري رفعت سرہ سرہ پکيئي ٻيہ هيٺي او
 ساختياي سطح هم دا صنف ڏ تنوع سرہ فتح شي. خودا کار
 ڀر رياض، نوٽ سوچ او هنر مندانه جرات غواڙي. کيڏ
 شي ڇي ڇي ڇي پوهاند دا هم اوواڙي ڇي ڏ هيٺي تجرِبو او تنوع
 دا عمل به ڏ ٽيپي پيڙندگلو ورکه کري. دا هم مکنه ده
 ڇي يو نقاد خوله راپورته کري ڇي ڏ ٽيپي خپل خاص او
 معلومه وضع ڏ ٽيپي ڏيئا او استحکام ضمانت ڏ ڏ او دا ڇي
 دا خاص رنگ به ذوق او ذهن بيخي ڏ ستوماني لڙي نه
 راوي خو زما ٻيہ خيال به ڏي ماورن اڀر کيئي به دا قسم
 خيالات محض يوجند باقي رد عمل وي يا دعادي نشيئي
 ڏ اضطراب کوکه به ورته وٺل زياته بنا وي. ماته
 پته ده ڇي کاسو ٻيہ ڇائے پروت وي نو دروند وي خو
 هونسيارن دا هم وائي ڇي اوبه ٻيہ ڇائے اور ٻيڙي نو
 ڏنڀر شي او بيا تخليقي اصناف ڏ کاڙي ڏ جبو د خاصيت نه،
 بلکي ڏ اويو ڏ رواني او تحرک ڏنويونه ٻيہ خيلو پوڙوندي
 اوسي. هڪه ره غورم ڇي ٻيہ ساختياي اعتبار هم ٻيہ ٽيپه
 کيئي ڏ بيدلون مناسب تحر يکونه لامل پکار دي. ڏ ڏي
 وضاحت سرہ ڇي دا به ڏ ٽيپي ڏ ارتقا هڻي وي نه ڇي ڏ
 ٽيپي ڏ انقطاع. اوکھ چري دغه تجرِبي ڏ ٽيپي ڏ روح سرہ

متصادم نه وي. نو لازماً به خيالي ٻيڙي مضبوطي کري.
 گڻي نو ٻيہ بل صورت کيئي به ڏي ادب پخيله ڏ نامقبوليت
 فيصله واوروي.

دا هم حقيقت ڏ ڇي ڇي نوي شاعرانو ٻيہ ٽيپه
 نه صرف تامين ڪر ڏ ڏ بلکي وره ڏي ڏيو مستقل صنف
 شڪل ورکولو هلي ڇي هم کري دي. بناغله سعيد گوهر ڏ ڏي
 فارم او هيٺ تعارف ٻيہ ڏي ڏول کوي.

”دا ڏ ٽيپي ڏ رومي مصرعي نه شروع شي او
 ٻيہ دريمه مصرعه ختم شي. ڏ ڏي منجه تر مضمونه شين
 نوري مصرعي ڇي ڏ ٽيپي مضمون سره تعلق لڙي
 هم وي. اول شعري ڏ ٽيپي ڏ اولي مصرعي سره
 هم قافيه وي. ڏ ڏوٻم شعر دوايه مصرعي ڏي
 خپلو کيئي هم قافيه وي. دا ڏ ڏي صنف اوله
 بيرخه ده. ڏ ڏي وزن ڏ ٽيپي ڏ ورپي مصرعي
 مطابق وي. ڏي نه پس دوٻمه بيرخه کيئي ڏ ڏور
 مصرعي سره ڏ ٽيپي ڏ آخري مصرعي وي. دا
 دوايه ڏ ٽيپي ڏ مصرعي سره مترف او هم قافيه
 وي ڏ ڏي وزن هم هغه وي ڇي ڏ ٽيپي ڏ آخري
 مصرعي ڏ ڏي.“
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربيه

کښي ټپي د محبوبي د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربيه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربيه محض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټپي وړميو مصرعو

سره په قافيو کښي تړلي دي او بيا يې د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کورگس

ورته وېلې شي. خو متاسفانه زه به دا اووايم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپي هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال ترخپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپي

سره مماثل دي.

اوس که زه دا اووايم چې دا ټولې هلي خپلې د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پېوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقايي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسې نه ماتوي يعني ساختايي ارتقا

دي د ټپي د فضايي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايښوښه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايښو د تخليق جواز نشته يا هايښو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايښو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدلې ده.

زه دا خبره منم چي هايښو د پښتنو د خاورې نه لارښېدلې شعري صنف نه ده خو ولي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کچې د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايمانداري سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگي مرگه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايښو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت ده چي هايښو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لږ مقام پېدا کړې ده چي تصور يې هم نه شي کېدې دغه وجه ده چي ټپي چي زرگونه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زوړ او قديم زرخېزه شعري صنف ده. اکثر و نقادانو هايښو سره اوږه په اوږه اوډوله او د دواړو تقابلي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايښو موازنه پخپله د هايښو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايښو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لنډه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې ولي په هايښو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکي د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زوړ صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابله هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو ولي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼ ثبوت ده چي هايښو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکي د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايښو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايښو کښي يې کچه تخليقي زور پروت ده ځکه چي کمزوري ځينو نه عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند ته نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسمان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامخا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رڼې تخنيکي ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼي
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بريد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپي او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلمندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېږنو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښي او دانشمندي نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه

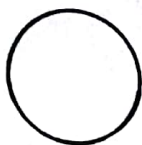
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

مأخذات

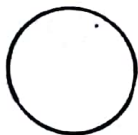
- ۱) آزاد اسفندی، د اظہار اہائیکو تجزیہ، ورخ پانہ وحدت پبلیشرز، ۹ مئی، ۱۹۹۸ء۔
- ۲) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکینی بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز جنکی محلہ پبلیشرز، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۳) اسپر مکن، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار ورخ پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن۔
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینڈ کو صائیکو، غبر مطبوعہ۔
- ۵) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکینی بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز بابو جہد روپ پبلیشرز، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۶) اسپر مکن، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار ورخ پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن۔
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینڈ کو صائیکو، غبر مطبوعہ
- ۸) ایضاً
- ۹) ایضاً
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد، لپیہ او جدیدیت، ص: ۹۷ تھاس پبلیشو کو پتہ، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔

- ۱۱) پریشان داؤدزے، ورخ پانہ وحدت پبلیشرز
- ۱۲) خبری اتری، پبلیشو اکبری، وخت یوونس نیپی، جی ۱۹/۱۰/۱۹۹۷ء۔
- ۱۳) اباسین یوسفزے، ہائے کیوں، ورخ پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن
- ۱۴) ایضاً
- ۱۵) زبیر حسرت، ادب بازار، ورخ پانہ وحدت پبلیشرز، ۲۳ فروری، کال ۱۹۹۸ء۔
- ۱۶) اباسین یوسفزے، "ہائے کیوں" ورخ پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن۔
- ۱۷) پروفیسر داورخان داؤد، لپیہ او جدیدیت، ص: ۹۷ تھاس پبلیشو کو پتہ، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔
- ۱۸) سعید گوھر، "د پبلیشو شاعری او وک اصفاف" اولس کو پتہ، ص: ۲۹ تا ۳۷، نومبر، دسمبر کال ۱۹۸۸ء۔
- نوٹ:۔ حوالہ نمبر ۱۸، مقالہ نگار د مقالی تلخیص دے چی د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی یہ شکریہ او جہرہ مننہ۔

نشته پروا که سنگسار بپیمه زه
مرمه په دهی چی داسی نه دی پکار
کاڼی دکمل په لاس کښی خونده نه کوی

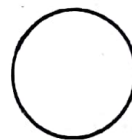

نن ی له هرڅه نه یقین پورته شو
میاندي چی هم بچو کښی فرق کوی
اوس به دچا جولی ته خان غورځوم

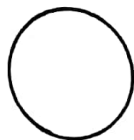
رې دې کړه وران د پښتنو وطنه
اوس درکښی غښی د ژوند پاتی نه دی
زامن د پلار مری ته لاس اچوي

دپر گنهگار ییمه خو ما اوځښده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرگه پس حساب کتاب مه کوه

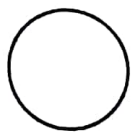

اے د کلهم انسانیت رسوله
تاچی څرگند کړه د ژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

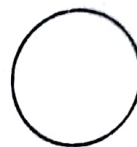

واي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

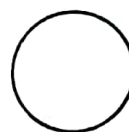

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خبرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډې سازه كړي

رانه په چم كښې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجه بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

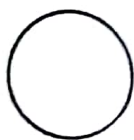

مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

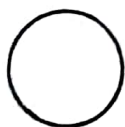

خه په سكون سره ژوند ون تېروم
يو خوا پټې كښې اوبه خور كومه
بل پله اور بل كپم دومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي
چي ډ جامو استري مي مانه نه شي

بازار كٲني گٲڅي ٲنه ٲنكاره مخونه
خو مونډ چي اووٲني ٲادر كٲي په سر
زمونډه ٲٲمي مونډ نه سٲر كوي

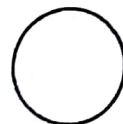

شٲريٲي ٲنه داده چي زٲه كٲو صبر
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي
غله ډ قاضي كور كٲني ٲناه اخلي

چي ډي يوازي كٲم په نيمه لار كٲني
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه
ډ ميانډو غٲٲي چي خالي ٲاٲي شي

بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره ٲاسته كه ډډي خوٲ كاٲي وو
نوگيدٲانويه وو ٲول خوٲلي

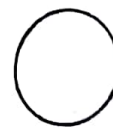

شٲر زه ډ كلي شريفانو كٲني يم
ٲوك چي لوٲم هغه مي قدر كوي
شمله چي جگله كٲمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کښې راگېر شي د ژوند
څوک بيا له یو بله سترونه کوي

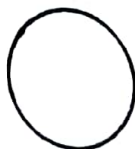

بیا په وطن کښې زلزله راغله څه
پېغلې له کوره په تلوار راوځي
رې دې جولي کښې زمونږ خبر واچوي

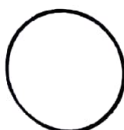

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شېرې تېرې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پترې نه نیسي
زه چې نامه د خوشبویو اځم
د کلي په څانگه باندي اور اوکي

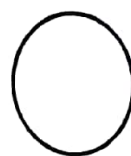

ستاې رځې د هېرېدلو نه دي
چی تصویرونه دي هم کورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

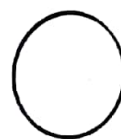

واي زما غریبي بدي نه شي
خو ساه مې اوځي چې د چم جینکې
راته ودونو کښې کالي پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

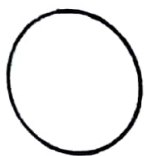

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گز کوښ شېرېني

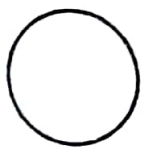

دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته
ستا سر تنزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوه
شېرېني پام کوه چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جسات پورې وي

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شېرينه ژارې چې مې سر غوڅوي

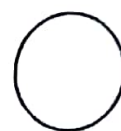

بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

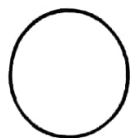

رې دې کړې خبرخو دا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کېنې هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلې

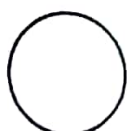

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کېنې مدام
لوڼه جولي ته د دېمن غورځوي

ناپوهې خبرخو ېې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
څوک به په کانونو کېنې قلم لگوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

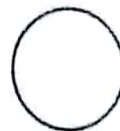

خان کېنې څوک توان د تماشې نه درې
بس د هوا په لور روان دې زغلي
څوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کور ته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪن به نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شير يني زما
لوپه روشني انڱري سره پراته وي

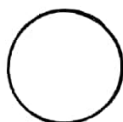

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ پير يانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ن شي

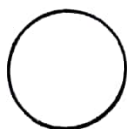

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگير يه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي خائ ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

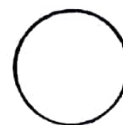

د برسنډې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

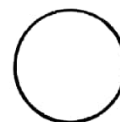

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

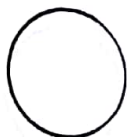

زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

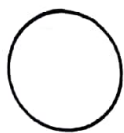

خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقیقت دنیا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعین غواړمه

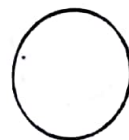

بلا ختلي دي په سر رقیبان
خدای شته چې نور ورته هېڅ نه وایمه
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

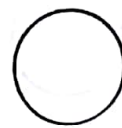

د مینې لار کښې چې ټیندک شمه زه
شیرینه اووايي په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو وې یې

وايي ځوانۍ به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وینې

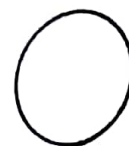

نن یوې بڼې خپل خاوند ته ویل
سختې بې حایه په وړو مډکوه
ته چې زلمی و ټابه څه نه کول

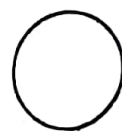

له سپینې بڼې دې حیا راځي خو
مه وایه دا چې فرېسته یمه زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

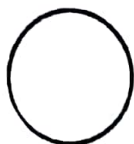

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

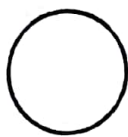

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېسلي به منو

ماڅه غوښتلې وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې کېدې چې پیل اولیدل

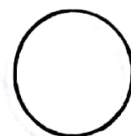

دلته انصاف د چیند خانو ټول د
پرېښودنه که داغ دې په لمن پرېوتې
سربله دې او بایلي که پوزه کېږي

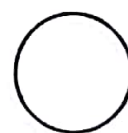

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لوی پټه
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

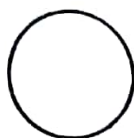

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

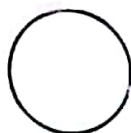

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

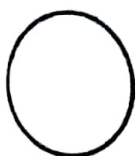

تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو گوټ او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

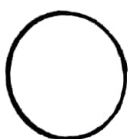

خدای شته دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لويه د ژوندون گټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړے دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بېخي ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبنياره کړې نه ده

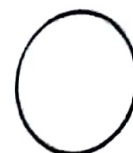

خوارلس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بختا ده په عرونونو نه
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

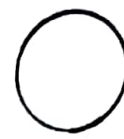

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوکې

منم فرېبا دې خو صحرابنې د ژوند
ستا خواني مرگ مكي مكي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوند ساته
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به خوک په زړه کښې خاڼ راکوي

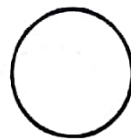

ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهر له کوره شي مه کوه
گني نو خان حلالوم لاليه

شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

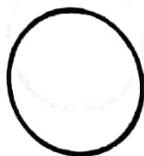

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

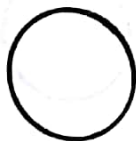

بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وترم
وس چې دي اوسې بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

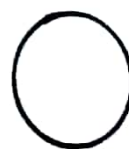

هرو قلم ترې راخستلې نه شم
ماشومه سازه کړي له خانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

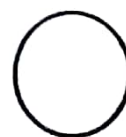

ددې خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلوژرندوکه راوتي وي خو
مېر شوي اخر د لوپټې پکي کنيې

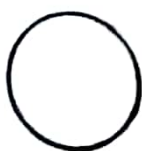

خلغو په ما بېدگسايې کړي دي
ثابت که يو جرم هم نه شي په ما
زه به له دې کلي نه کډه کوم

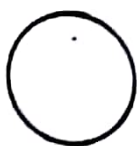

نوره مې هېڅ باندې پروا نشته خو
چې ستا تر دره مې در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې ټيندکه

مېرانه شوه مېره د پښتو پالنه
پلار مې په موبن باندې جرگه کړې ده
نور مې د شپې تياره کنيې کور پرېښه ده

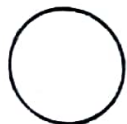

غله راخالي دي په کور، غلي شه
سوچ ته مې پرېږده که خه لار راوتي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

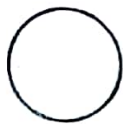

راوړي چې ماله پلوتې د سحر
شوکه مې پلوقدرې هم اونته وينې
کورتته د شپې تياره کنيې خان رسوي

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شرق اوکئی

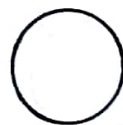

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورخ چی زه په کور کبئی نیم
له آییئی نه هم سترونه کوی

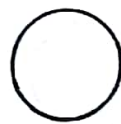

خوک ورته پورته هم کتلی نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه نگي
لاس راله راکپه کئی غرقه شومه

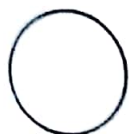

په ژوند کبئی کته او تاوان خه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

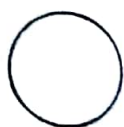

مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره مېرمن کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کمر
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارو سارو اهوڼه ښله کوي
ستا د خواني تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړېده

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولي

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کوټمان
ياران په بيله باندي پيا زگرځوي

دا بنه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا اوښان خلق په بيله وهي
بل خوا څوک گفټ قدرې کولے نشي

پردي وطن کښي ي زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې بنايسته پېغلوکې
سافران درسته يادېښي که نه

منه داچي ستا د زور نه رسد
خوچي زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگي په ما باندي بڼي توري دي
کورته په ډېره موده پس راغله
په سرو جناو ي استقبال ماکوه

دومره زبڼيلے ييم د ژوند حادثو
اونه چي هر کورکښي مېوه اويښي
په ما د کانو بارانونه کښي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوکندې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خولې راته وازې حادثې اونيسي
له کوره ورک شوچې له کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وپل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د بنار په چوک کېږي خودکشي اوکړد

خاورې د پکنک په خوند پوټې شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکمان گموي

دا نه چې پوټې نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پي بازار پرېږدمه

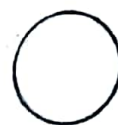

منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خہ رازداری خوشته د مور او دلور

زہ چي د سیند چو تہ گورمه نو
راشی پہ سترگو می لاسونہ کیندی
وائی خہ اووایہ چي شوک یمہ زہ

بنہ روغ رمپ یم چي بھر یمہ زہ
کور تہ چي راشم نو بی حالہ شمہ
چا جو پ پہ ما بانندی تاویند کرے دے

دا حقیقت د چاندہ پتہ خونہ دے
درنگ سپر لو پسی پندین و حکہ
مونن پہ صرا کئی اوپہ خور کرے دے

مونن بہ سپور می تہ وو پغوا ختای
افسوس خودا دے چي زمونہ دکور
درشل کہ او درین پی، دیوال پی یو پی

بگری پہ لچو کئی پہ خیال شرنگوہ
چي پہ سینہ کئی می غورنگ راشی نو
پہ دریادونو کئی کشتی لاهو شی

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

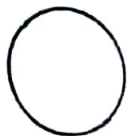

دي ستم به خه تعبير کوي خوک
بنه چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولي خوشعالي اوخوږي
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

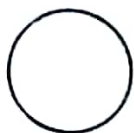

ورسره ډيري معجزې دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

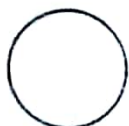

دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
خوک شته چي لاس کښي په سر د یتیم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
څوک د اخت په ورځ روژه نه نیسي

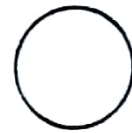

سأه راله دوبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طمعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

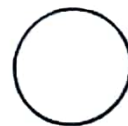

دخدائے نه اویرینه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوونگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي بنکلو زما
چې ئې په زړه پورې بنه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهين مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل مې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال راښکلو

قد ي لونه ي
او جينکي دکاي
ماته پسته ي

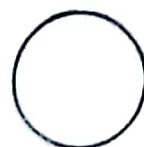

غم ي لب سپک شو
ما ايئي ته کتل
خان رانه ورک شو

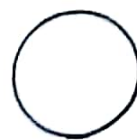

مح ني بد رنگ شي
چي پري هوا اولي
ايشنه رنگ شي

شوگ تري خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي

اوبدي ماره شو
غو ملکان دکلي
د لوبې مړه شو

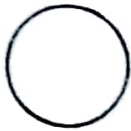

خسه چي وړاندي
نو اسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندې

ستابه تلوار وي
خوکه د پلار وي نو هم
ژرنداه په وار وي

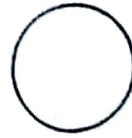

خوک وارخطا دي
راسته چې واي دروغ
وايم رښتيا دي

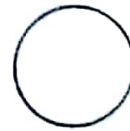

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راځاښي

اور د سينو کښې
شپړينې مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوې
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کله په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪوم
خدا ٿي ته ڏهر ٿي
خاوري به ڪل ڪوم

نيت دي خراب ڏي
ڪڍي نو هر وڪڙ
ڪل ڏي ڪلاب ڏي

دا منڊو ٿري
په هر قدم شوخوي
ڏي خلقو ڇري

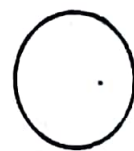

اور ڪڍي انگي
ستا تصويرونه ڪوم
خوب رانه ٿي

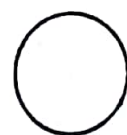

ڪور ته دي زرخي
ٿرنداه ڏي سوال پاه اوڀو
ڇرته ڪڍي ڪري

سَاه اوڻِي مانه
په کومه لار لِي ته
د زره درمانه

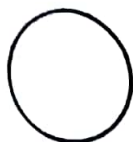

منزل دي ورک شي
په ٽوله لار چي سرے
له بنهي سڀک شي

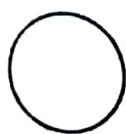

جنگونه کپري
په تويو دو د وينو
تندے ماتپري

ويني به تل شي
چي دا بناريان هپشه
پي د بوتل شي

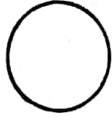
نمر چي پرپوئي
ستا له گربوان نه زما
لاسونه اوڻي

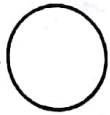
بل په ما اور دے
د اونکو دوو خاڻکو کني
ني حده زور دے

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

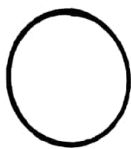

بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

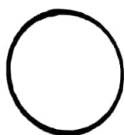

سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری
د شپې راپاسوي ما
کار راله گوري

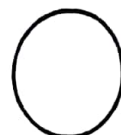

کينډه کم بختي
څوک دې ميراته نکړي
د څکلو لبتې

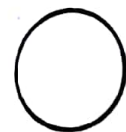

ستدرې واځي
را ټول دې نه کرمه زه
مر شومه هاي

خوشه فنکار ي
د پېغلو بت سازوي
هسي اوزکار ي

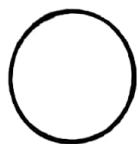

غرق شوې لاري
خوراک او څنک چي کوي
اوس په ولاړي

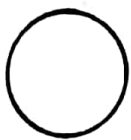

هسي به ونه شي
چي ترې اوبه نه اوځي
کوي به شنه شي

ڪور مِ زپه تڱ شي
چي نيمه شپه حجره ڪنبي
د بنگرو شرننگ شي

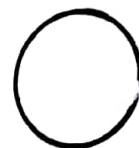

اوس هسي ٿاري
نه راجي خولي ته بهرتاه
توڪي لاري

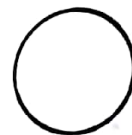

دا حه قيامت دے
خواني دي شوخه ده او
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

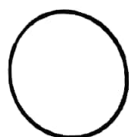

اوواي پوء شوي
ته چي مين شوي په ما
لاري توے شوي

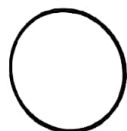

تیکاله غواري
لمبه چي نڪرم تنور
چي مِ ٿاري

واڻي ڪوڪو ۾
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۾

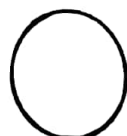

قصه خاني ڪئي
بنڪاري ڪارهه مخونه
په آڻي ڪئي

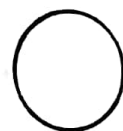

۾ په وسواس ڪئي
ڪلونه مڙوي نه شي
د ڇا په لاس ڪئي

خوشه دستور شو
پانه ڇي ستا زيڙه شوه
نو ڇي دي سور شو

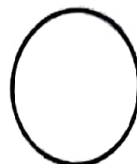

ڪور ڪئي تنها ۾
اوس به د زهه زخمونه
ڇا ته زه بنايم

ڙوندڙه رنگين شي
ورهي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

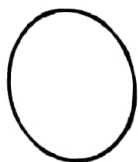

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

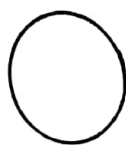

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري وږېږي

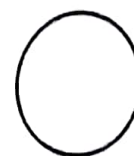

سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

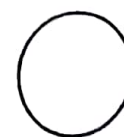

زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجگه زما ده

پندرونه نغبتی
پیغلی را اووتلی
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی
تاته چی کورمه زه
وار می خطا شی

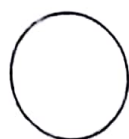

نپرونه درزبئی
چی آینی جوربئی
کافی ماتبئی

ژوند می رنگین شو
راکبئی مستی راغلابی
سرچی می سپین شو

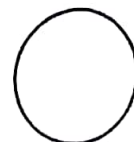

اوبه دی زور شه
چی ماتوی حدونه
خه نخ دی تورشه

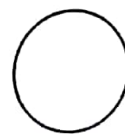

سرکه می سپین ده
به هنج هم نه پوهبئی
سودم ته شین ده

د کلي خلق شه برانده خون ددي
خداي شته مري تاه به دي لاس پرېو
چي د هتيانو غلا په تپته کوي

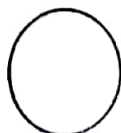

اووايي ټول د اکيچن کسه دس
ايکو ته هسي خوشحالېږي خله
خوک لېوني نه دي چي تا يادوي

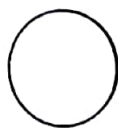

زړه غوڅوي د اوازونو فرېب
چي ميانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر وکښي ئې مارغان بندي کړل

شومره سنگينه حادثه ده د ژوند
خپتي مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يکو

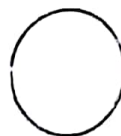

د خپل بنايست له زوره نه دي خبر
دراز قامته ، جادوگري پېغلي
ډېر مې کچه کړي چي منتر پخوي

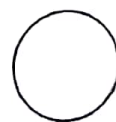

شېريني تاسره له دغې ويري
واده تاه غاړه اغودله نه شم
زما به تاسره کوښښ ماته شي

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه وومه
که هره لاره د منزل لاره وه

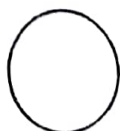

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

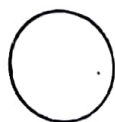

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړي
د مزدورانو ورځ دې نه نمانځي څوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوټ کړي په ادا د ډمو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

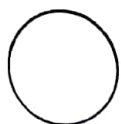

چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غږه کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

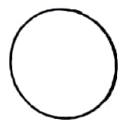

ناساڼي کړي که کړي نيازيينه واي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه
همه بس همه وي كه هر شه واي
نه د چالور وي او نه خور وي دچا

د پيتنو پيغلو تافي نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملااب ملااب خواني په كور زړه كړي

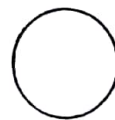

د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووپل
د بونى شونډي يورپ او نيوي

د زړه درزا ي په اختيار كښي نه ده
بنار كښي جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

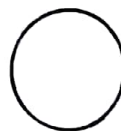

يوسمه چرته د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كښي خاڼه راكوي

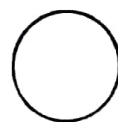

يوه جگړه كښي زمونږ د كلي
خلغو را ټكل د اديري حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كښي مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني

په چاپېرچل كني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پري سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

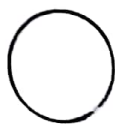

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

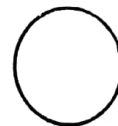

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېريني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

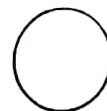

الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني
كاري گليا دي اثارې ماتوي
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

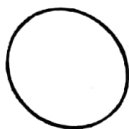

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونه يو

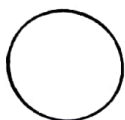

زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰه دحسن
د افتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبراتنه کوي

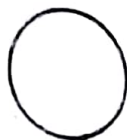

سر به بي حايه درله شه خوبوم
دپيتنوله هونيارى نه لوگي
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

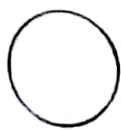

په خه پوهېږي نه ماشومه ي لا
دروغ رښتيا به دي ښکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا ښکړو دکاني بت کني ساه راوي

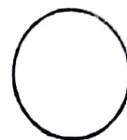

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

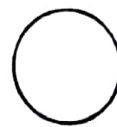

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېر لارو کني
وه کله لاسي سم کړ خپله شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرته لمبه اونگري

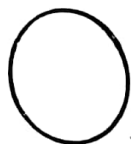

دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بنځه تور پوري کړي

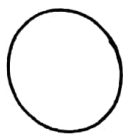

شپرينه اووايي په دېره مينه
چرته خو لار غلطه لاديه
ويرېنم لار چرته غلطه نه کړم

شهرينه او وائي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني په زړه
ستا هايكو رانه پي هپي کړي

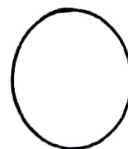

دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

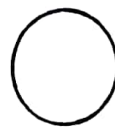

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چي قدم بدم د کالچي جينکي
راڼه په لارو کيښي شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو
درانه پنلونه مو پراته دي په سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

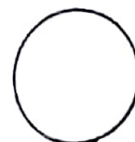

پر بنده چي پغلې چي پاه خپله لاره
چپه ئي مه گني ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

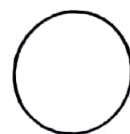

وايم چي ټولي ستوماني به اوځي
خو وې دا ارمان مي اونه رږي
کورته چي راشه نولا ستره شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

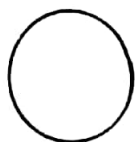

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شاكې زما
د چا عشونو ته پسخېن مه نه

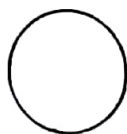

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كېني
د سپو غيا شي، هكمامه جوړه شي

د حېرانتيا خبره ولي نه ده
غو ټوي چې كل شي په قيامت كېي د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بېكه بنكاره شي

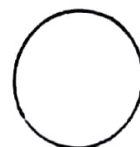

زنه مې اونيسي، سلگو كېني وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخځه

سیند ته کلونه ورگنډار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

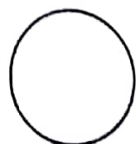

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجوراً خلق قطار ماتوي

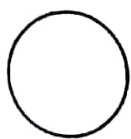

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرندۀ بڼکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدائے راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

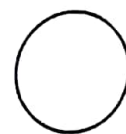

توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته ډک

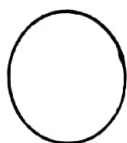

تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه رانښي

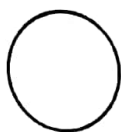

سترگي له دغې ويږي نه پړانيزم
زما د زړه په رنگي ټټو اوناه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي ډېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وانځوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وهي

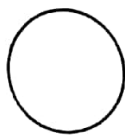

سمه شه ښځي په خپل حد کښي اوسه
زکه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وهي

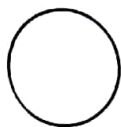

واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په ښځو پېږ
بيا به ترې گڼي او بېزي چوپړ وي

شهريني زرهه ده ترم شوه نه ده
نماشي اوبسكي عبث تويوي
کانهي اويو کني وراسته کني کله

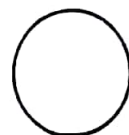

شنه چي مي شونده شي د قام د ورو
کله د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خپلو کني هيران بيلوي

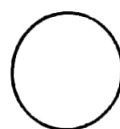

بن انتظار د عرومي مي اوکړه
ترخو چي چرکه کورکه شوې نه وي
نو په هاگو باندي بچي نه کني

زرونو کني اور د ميني بل کړي گني
بي حسبي دومره په ماحول خوره ده
سم پکني خدا بگو واوره کني سره

راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
کله د ژمي په واورينه شپه کني
شوک په کمره کني انگي تي بله کړي

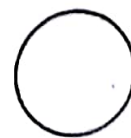

پهغلي د بنار پارک کني راټولي وي نن
وېل مي راغله يوويشتمه صدي
مي چي د کور درشلي اوغورخوؤ

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس
گړې غبرات پسي ' د اكي غورخوي

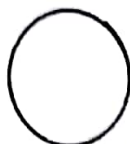

فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کبې هاغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کبې کوڅه کبې يو ملنگ چغه کړې
سحر را اونه خته ' شپه تېره شوه

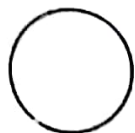

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دې وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

او مینا دا خاطر دی جمع لسه
ماله پیه شاه سترگو کنبی چتی راگو
ستا پیه کنا رکنی خو اوس پنه

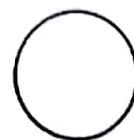

ورتاه می اووی حیث شاه دے ستا
و پیل ی غوام چی برینا نه شی شوک
پرتوغا نیسونه جویوم لالیه

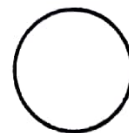

پنگلوکی ناوی خیل خاوندته و پیل
هر شاه چی کنبی دابندی نه منم
زه خو شاه ستا لاسوتاه ناسته نه یم

شاه اوشو خبر دے که می پشرفی نه
ماناه دی هاغاه ورخی هیری نه دی
چی پیه خنکل به می اوده پرتاه وی

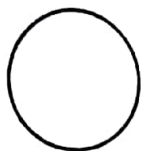

دیره کم عقله می زما بسونی
اوس دچا خولی خو شوک کنبی نه شی
زما پیه سر پا سره شر ماه کوه

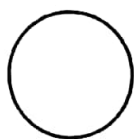

مونز پیه جامو کنبی نه خابن و پدی
چی دا ده راغله یو و شتمه صدی
کور که سو وران شو نو پروا د خه ده

سکله اودر سڀني د ننگهت قافلې
نله د کهل وږمه وږمه خوږېږنې
خوږيوڼه وينم تعبيس وناه وېشم

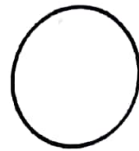

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگو هډو پروا نه کوي

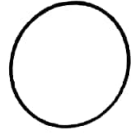

د نوي نسل خومره لوه زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مين کس خوي
شپږيني خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دا نېستې غوڅي کړي

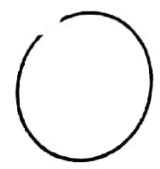

جذبه جذبه دي د ساحل خوبونه
غورځنگ غورځنگ بڼي د شپې خواني ده
سپوږمې په دې کښې هم سترونه کوي

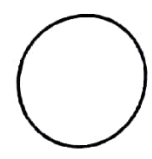

د شپې طوفان چې شي راخوږ په زمکه
زه د بې خونده اورکو له غمده
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

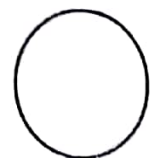

لڼه سر تېزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب ترې نه هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينې ده

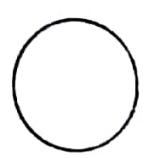

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بللې پرېش مريض يم
زمونډ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمبه زمونډ د کور اووهي
اوواني ، خان وبل چې ښکاره به خو

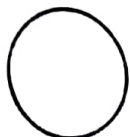

خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رښمينو لباس
په ما د اوسپنو نينې او چچي

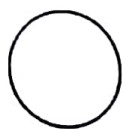

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کړه د خدائے نه لڼه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

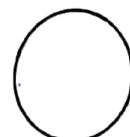

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

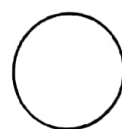

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

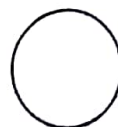

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کپړې کپړې
دا تندغرت زړه مې اور اوڼه کړې
شابه شپې شپې رااوورېده

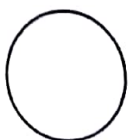

دخدای کارونو کبې شوکغه اووای
ماچې ئې طبعې د خورې و کولې
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

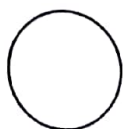

بسه په هر بنکلي مین شپړینې
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترېنه د نمر سپینه رنجا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلې ستومانۍ اوباسې
گنې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غنچې اود چينار اونوکبې

وايي جولى بدې ترخوخالي وي
کله ونه نه کبې اټکن کبې زما
ما چرتاه شاړکوهي ته اوغورخوه

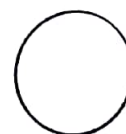

زما ترپا ئې د زړه تاو کموي
د پشکال خوب چې سپوا شي کله
پېغلې خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

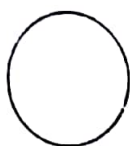

له جنگه ورسټو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي ښوننه شمه
يوه د سپرین کولې خو راکړه کڼه

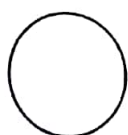

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستاچې له سره لويته پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کښې خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

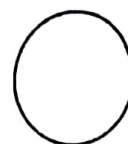

د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم د کړيال، شپږښي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

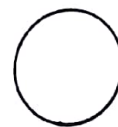

کڼې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مری غلې شو
پنځلې چې خپو کښې گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر وركوي

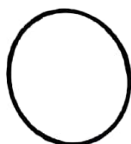

راله حلوا د ناشستي پخه كړي
بيا راشي غوړ كښي راته پټ اووايي
د سرو نكي راله جوړه اوكله نه

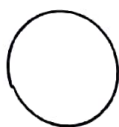

سم له ماشامه چرانونه وژني
په تاكښي خه ناخه تياره خوشته
خداي شته له ما سره دي بيا ويره كړه

خني كارونه د چاوس كښي نه وي
هر خه كېد شي لېوني خوكله
كلونه كښي د انخر اونو كښي

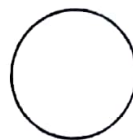

تابيا كومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتنه اوخته

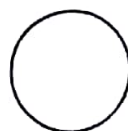

اوبكي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د كلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښلي تېلونه كوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وراڼي شوي

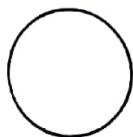

د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

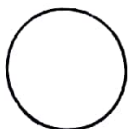

راوړي له ځان سره بهار اورونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اورونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

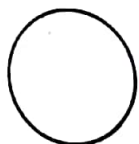

د زړه زورونه لېونتوب اوخوړل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب اوخوړل

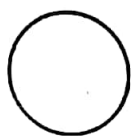

چې زمانه ټوله په خوب اوده شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړ رهت کښې څوک دېره دي

شهرينده گونجي په تندي راوړي
وايي رښتيا رښتيا خبره كوه
ستا د جامو استري په خه ماته شوه

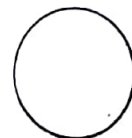

پي شماره داسي رښوران شته ده چې
تميز د جنس او د جمال نه كوي
او وايي ټول خوندونه يو رنگي دي

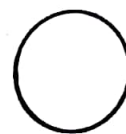

ستا د بنايت د فرېونونه زار
خو لږ مې پرېن ده چې خان او پېرتم
ما د بوردې په ټال كښي مه ځانگوه

زما تصوير ته يې ټرول وېل يې
پي د مرغی مې درله هم راوړي وو
اے د انځر كله چې چرتاه به يې

شه زورور دي مشران د كلي
چې د لمن داغ ته مې گوتې نيسي
او نېغه لار راته ښودله نه شي

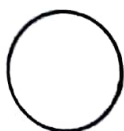

مړنه شم ځانې راكړه د زړه په كور كښي
تاوده، ساړه كه د ژوند ما اووهي
زما بيه رېل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوبای شپې يني
خان چاله ورنه کړې په لاس
کښې رڼگونه به دې ټول والوځي

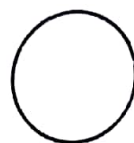

وايي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بيا دې غلطي شوي دي
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږي

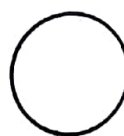

مياندي په داسې پېتنو بوري شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بيا ي دخوښدو څوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شپې ينه وايي
سرتنه يې خبر شه خوباورې شي
رغې يې نه د پشکال لېوني

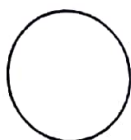

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېوني
درنه په لاره سترېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

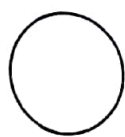

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې دخپل کور ورونه بند شي په چا
نو خانغا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته دکور اوڼي خوک نه پرکوي

زمله به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

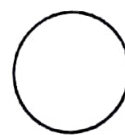

داسي بي واره مي ساکاني نه وي
خو چي کلونه نارنجان اوڼسي
بيا مي سپزي ستاد بدن خوشبوني

ددي خبري خه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلاکړيد
د باز د جالي نه تپوس الوچي

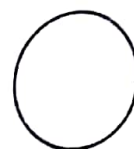

خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بېخي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خو بندي سوزي

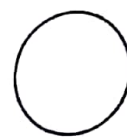

کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هېچ بيا له خپله خانہ نه شي خبر
بنغي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخَه تَه سَتَا لَه پَارَه غَارَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

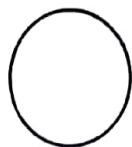

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يَ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

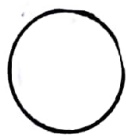

سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَانِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

خَو يَمَه دِي خِي لَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه
چِي جِيو اَر كَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه مَه پَه دَاوُ لَكُوِي

مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَانَ لَه بَر مَه غَوْر حَو لَه دَه مَه

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

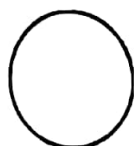

او وایي گرانه! پښتانه پغلده یم
یو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکیرو او خورپو
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو
خدا لاسکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

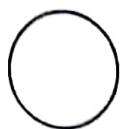

بنکل مې لاسونه کړي ژبا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

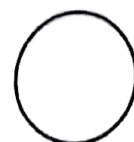

پنهن يي بنجي خپل خاوند ته اوو پل
گردانه ! که ماله دي پتلون راورو نو
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

درته واده بنجي شه اوو پسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغوبنتله

رب دي په دي خبره ما شه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيکه پيکه دي
لکه چي خوند تر بنه اويو اورے وي

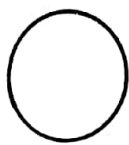

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهن يي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

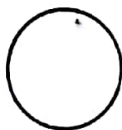

نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا يي په بنار کني ټوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٿوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ ڇڻه ڀمه

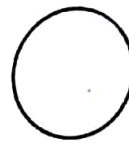

ماتڀڻي کان ٿي تل ڀه کافي باندڻي
زه جاري ڪي چاته وهل ٿي شم
ورڪڀي مان ٿي دي ڀرڻ له لٽي

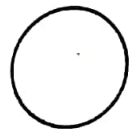

زور ڀي ڀه ڇا ٿي د ڇو غور ڇڻڪ ٿي ڪو
گڻي ڀه ما باندڻي ڏ ڀنار مڀر منو
نن ڏ گڻو انو غو ٿي هم اوخوري

يوه سڀڻي تجر ڀه ڀي او شوه
اوس ڀه ڪم اصلو اعتبار نه ڪوم
ڇاوه ڏ لوڪ ڀرڻ نه اخلمه زه

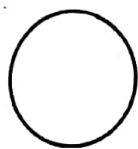

ستا ڏ اوڀڙو زلفو بلا واخلمه
ڏ ڙوند طوفان ڪڻي ڀه چا ملا مه ٿي
مار هم ڀردي لاس باندڻي ٿي وڙڻي ٿوڪ

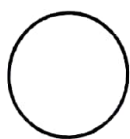

ڏ ڇي له عظمتونو نه زار
ڇي ڏ زامنو ڀي وڙو نه جوڀ ٿي
مياندي ڀه سڀڻ سر ڪڍي کافي کوي

شهريني دوده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

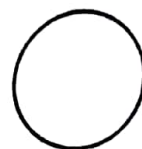

د زوراور اوبه په لورپه خبري
آ چي بدخويه يادیده کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتلمه
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نوهم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه ضفاي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

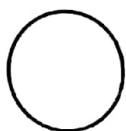

خدا بگو په خوند پي ژړوند پانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريه
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به ربي مدام
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

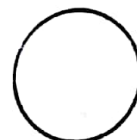

يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما د خپو لاسو نه دم اووته

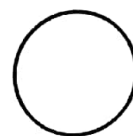

او خاندي غور کڻي راته اوواڻي پڻ
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پڻ ملندي ڪوي

ورسره سڀل له د سيند ونونه ڪم
هسي تر ڪي هم زپه صبرو له نه شم
او د مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

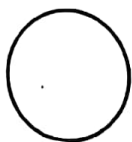

سرتوره مه شي خود ناز مڀر مڀي
داسي طوفان راپورته سوه دے چي
په سڀنه ورڃ خلقونه لار ورکوي

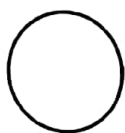

چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪو هڀرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښي وږي شندري شي

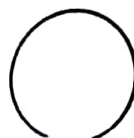

مينه اوباسي له زرگو نه ويرې
اوس که اوبنان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټي نه شي

اخر به مرشم که دا حال وي زما
هيټکي مي يو ساعت له نه اودرېږي
آ پونځي مي هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگي مېښي پي نه کوي

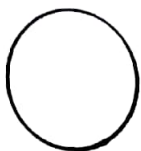

وايي تر شو پورې به زغم ټيټيم
زه درته کور کښي لغږې کومه
خي په کوڅو کښي لوږغې کوي ته

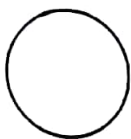

کم عقلي هسي پرېشانه ي ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگي ښو باندي درنږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

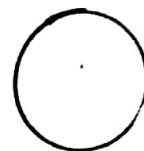

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

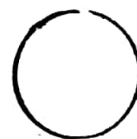

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس په تا سانه

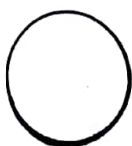

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي څله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

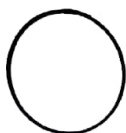

دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هېڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

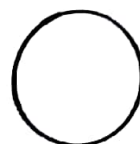

رب دې دروغ کړي خو ويرېنه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
جوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

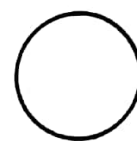

وېلې رې دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاکی چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټي ته انتظار نه کوي
بس په اوسو او روټونو وهي

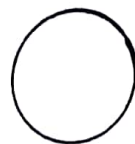

خپله گناه چې ئې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

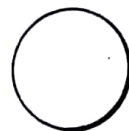

مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده جوړ
راته چې خاندي او شپلي غڼ وي

واي له هر چا په ماگران دے ولي
زما چي نه مني نو خه اوکرمه
رب دي ي مړکړي چي ترې خلاصه شه

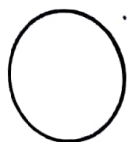

چي مي په زړه ياندي تياره راجي نو
سرکړي سرتور لوپته اوغورخوي
واي را اورسپن ي پيره بابا

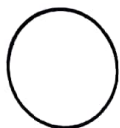

راباندي خواد خلقومه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوندکوو
خدائے شته د وېرو پکښي غوا ننگه شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

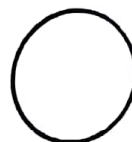

رب دي کانه کړي د شيطان غوربونه
نيه په مړه گڼپه مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

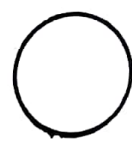

پرېن ده زما په کارکښي کارمه لره
بنځي ماخپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهرينې ما باندې احسان مه کوه
زما د زړه زخمو نه نه رغېږي
خو چې گزک نه شي پرسوب اونکړي

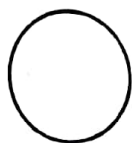

لاس يې تنگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله يې نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري ورواچومه

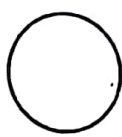

لکه غوتې هان کښې راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلې نه دي
خکه دې زمکه باندې خپې نه گي

خدای شته چنگونه خوښومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خه دے چې
زما دښمن به په ما دوز نه کوي

له دې نه لويه خوشحالي به خه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کښې واورې شي لمبې ژمي کښې

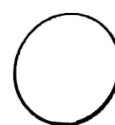

مياندي دې لارې د بچو څاري خو
چې په لندن کښې څوک سبق اووايي
آ په کچه سپښن اودرېږي کله

زُهْ تَقَانِي دُ مَحَبْتِ پِشَرَنِم
شَهْرِي نِي تُنْكَ كُنِي مِي وِيرِي نِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كُنِي نَه مِي

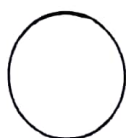

اووَانِي دَوْمَه نَادِي كِه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرُو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

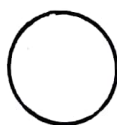

جَوِي دَسْتور نوے كوي وختونَه
ما خَو مِيرِي هَم ازار كِرِي نَه دے
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلوي

زُهْ دِي لَه بِنَكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يُو تِيوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخُو بَانَدِي زِرُهْ نَه سَوَزِي؟

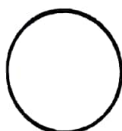

دِرِي پَه بِي خَايَه وخت دِي اور تِلِم
دَا سِي لَل كَل شومَه شَهْرِي نِي زَمَا
نَكِه چِي بَانْگ نَه خَو ك يَانْگِي اوشَرِي

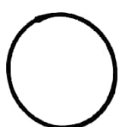

تَه نِه لَه لَو بِي نَه مَر شَوْنَه وے
بِنَكَارِي ! بِنَكَارَه بِي انصَافِي دِي اوكِرَه
مَارغَانُو جَالو كُنِي چِي رَاوَرِي وُو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډره شوه

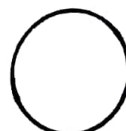

د خدا ټوټه قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه شپه فاه شي

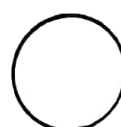

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کپمه د زپه زخونه
کلونه مراوي شي په شين يو تي کيښي

خدا ټوټه زپه د زپه د دېد نامه ده
چرتاه مي حق د چا لوتله نه وي
زما په سترگو کيښي د چا اوښکي دي

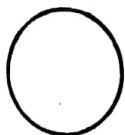

ساه تري وپستله شم په دوو گوټو کيښي
خو سوچ چي اوکپم وريم سردې اوخوري
خوک به پليت دنډوتاه اوس کافي اولي

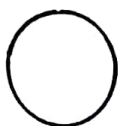

نورد د قرب د امونه ما غوروي
زما نظر دهوکه کېدله نه شي
زه خه دوو مېښو کته خو نه يم

شوڪ ڏ ٽغليق له درده شاه دي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏ ژوند
ڏ خوندي رنجور تري فحاشي جو پڙه ڪري

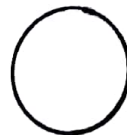

او واه به باقي به تاوان ڪنبي دي شوڪ
ستاسو چرڪان هم به خوله بنه نه لگي
او مون به ساگو سره گهوتي اوخورو

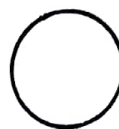

زهر خواره دي به فضا ڪنبي ڏ ڄم
ما ڏ مارغانو ٿري هم زده ڪري خو
ڏ بيدامني علاج مي هينچ اونته شو

خدائے شتاه به زهره ڪنبي مي هينچ غلاته شو
ڏ ڄم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي

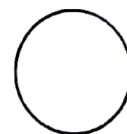

تپوس ڪوم دي ڪنبي گناه چاته ده
ما مشران ڏ ڪلي ورتي به دي
چي زه ڏ هر چا سره مينه ڪوم

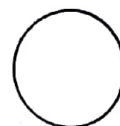

نورزه انصاف ڏ چانه نه غوارمه
که وس مي اور سيد شپريني زما
واپه ڪنبي خولي به به سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مۀ کوه

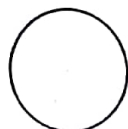

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کړي د ياته روم ورونه

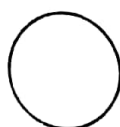

اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

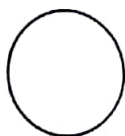

منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

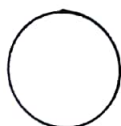

رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پکوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بېخ وتاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

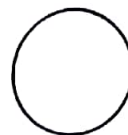

شېرینه واي که سيلو راغله نو
خدای شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وېنو او خوره

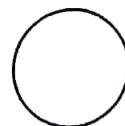

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

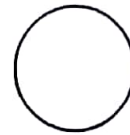

زه که يې يو درز اوکړي پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

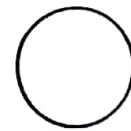

منم فضا ي معطره کړه خو
خدای شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وېشي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

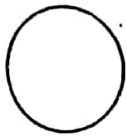

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

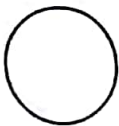

ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپد
لالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی
سرتوری پیغلی ماتموندہ کوی

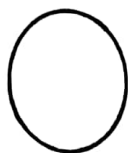

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقَاضِي دُ مِينِي بِنْدُ پِيٲَرْنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبِسْتِي شْتَه دَے
خَه خَه دَ لَو بُو گُوڊَا گَے خَو نَه يَم

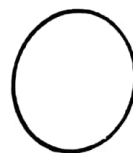

مَنم چِي هِيٲَ تَر پِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نَه وِر كُوي
لَه تَعْبِير وِنُو نَه خَو بُو نَه يَم

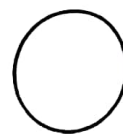

دَا تَقَدَّس يَم لَه گَمَنَاه وِي رُوي
رَا تَه چِي جَخْتَه شِي گَلَر نِگِي ، لَه تَا
دُ گُو تَم بَدَه جِئَمَه جُو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوے يَم بِي نَنگَه نَه يَم
پَه بَد حَالِي بَانْدِي يَم مَه تَبْرُوڊُ
غَوْبِنَه كَه اَو سُو زِي پِيٲِي نَه بِنْدُ وِي

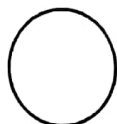

دَا سِي نَا رَا سْتَه كِرُو دُ رُونَد عِبْشَوْنُو
اَو س چِي بَجَلِي لَارَه شِي سَخْت اَو رِي كَبِي
حَا ن تَه بِي وِزِي هَم وَهْلے نَه شُو

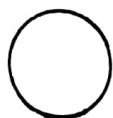

دُ چَا نَا مَوْس پَكِنِي جُو ر لُو تَه كِر لُو چَا
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِشْتَه وے
هَلْتَه دُ كَانُو بَارَانُو نَه كَسَن يَم

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَد وَايَمَه
سَجَرَه حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

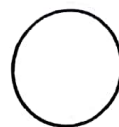

پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

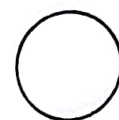

وَرَتَه چِي وَايَم بِنَا سَتَه جِي نِي دَه
شَهْرِي نَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پَوَزَه كُنِي كَرَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَر دِي دُ صَحْرَا رِي گُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِي رِي كِنِي اوسِي

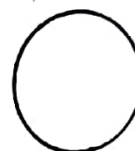

چِي كُنِي زَمَا مَكْرَمَه مَكْرِي اولِي دَه
نَو وَا رَخْطَا پِي غَلِي لَه خِي لِي وِي رِي
دُ اَزْغِي اوبَه پَه مَه اَوَشْكَ لِي

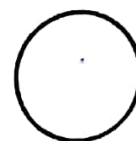

غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكْرِي مَه زُهْ
مَه خَامُوشِي كَانِي كَوَلِي نَه شِي
غَرُونَه لَوَا شِي نَدِي چِي غِي اَوَنَكْرِي

شپې چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې
ماپه ساحل د خپل احساس لاهو کړې
ستا د بنايست د موسيقي موجوده

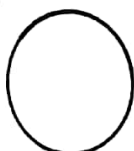

ټکور ټکور به ي زخونه نه وي
چې ي په ټول وجود د ناز مېرمنه
لکه د ژمي د غرې خوره شي

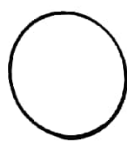

اومنه بد هسې د شپې مه وايه
نمر لا ورمبې خړيکې وهلي نه وي
چې لارکني لوت شي د ورمو قافلې

وږمه وږمه شي په هوا کني ورکه
او پانې پانې شي په لارکني خوره
غوټې چې کله شوه پکني پاتي خشي

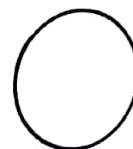

رب به ي روغ کړي که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په حان شه تجربې کومه

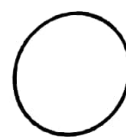

اوس دې ستم ته د ژوند شه او وایم
چې زه د خپلې تندي حال وایمه
نو په سيند ونوکني اوبه اوچې شي

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د ښار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

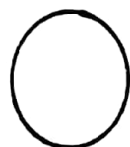

زه به دې زهر و باندي نه وړم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

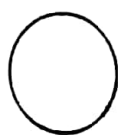

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپږينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهس
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

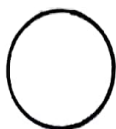

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيزي
پېريان راپاسي په ما كټ اوپوي

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونه يې وېدل هرڅه په شپه اوڼگه
خو رب دې اوس زما خاوند اوڅښي

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسي په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

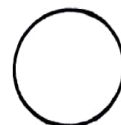

له خپل عادتو او پرېدو نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ مڼه كوه
بيا به قسم دے داسي كار نه كوم

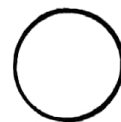

پخه توبه كه لې ويستاي ده هم
په پتو سترگو پرې باور مڼه كوه
پرے كه اوسوزي خو ول وي پكتاي

شېرینې ستاگياي په سر سترگو خو
كه دي زما دابده وړخ اولیده
درنه به او تېستي د شېرې خوبونه

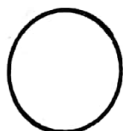

خانا زهه به خرابېني زما
لاخو مې سترگې هم ورغلي نه وي
تا د كچه خوبه راپاسولم

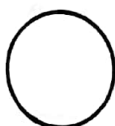

بهر چې نه كړې له درشل نه قدم
چې لې دولی د پلار له كوره اوچي
پوښه شه د بنڅې جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي
ياد کړه چي حان به مې له توي وړه
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

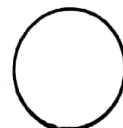

مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهرې تخوندانه وه

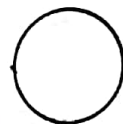

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهناسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

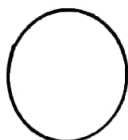

خدای شته چي کانه جوړ په کور شوزما
مېرمنه داسې لاه کله شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيا نه وايي

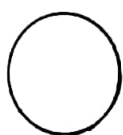

ستاسر تېزي خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگي ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وقي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پيره اذانونه واورم
زبه مي قرار شي په سعيده پرپوچم

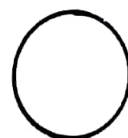

زه عجاھد یم د اسلام اومتی
د پر گنهکار یم خو که وخت راخي نو
زما د توري زور به هم اووينی

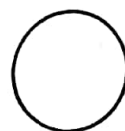

ساینس دے کنهوتضادونوکښې ورک
که مرحله د اختلاف راخي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسې خم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتگانو خون راپوري نه شي

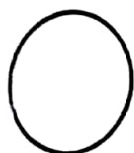

د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
خان سره غېږ کښې کوو اكي گرخوي

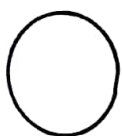

بي شکه خان بنائي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

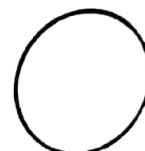

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

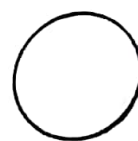

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناستوي

کافي ره دومره اطمینان ماله
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

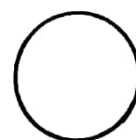

ما کني مکنهي خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

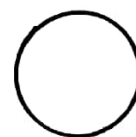

توې اوباسمه توې ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

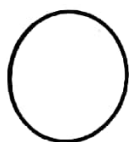

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه ډب سپي ترينه بنه كومه

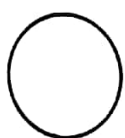

د سياسي رهتما ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كني وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پرېوځي په ماحول د گناه
د بنسار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كني اوسي

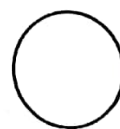

موشكافي دي ي په شرق اوگي
چي شريعت سره په لاره نه ځي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

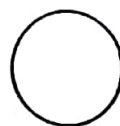

څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونځ شي قضا
زړه كني زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
کښې مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږې اوس سلام نه کوم

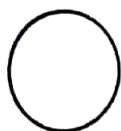

کښې بنسټونه يې په سترگو کښې وي
خو بې دسې يې راڅخه داسې کړي
لکه د ناوې مخ په اور اوسوزي

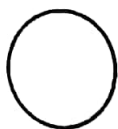

بې حايه ضد دې داسې رڼې مړې کړم
لکه بيد بخته پښته پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگړي ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده يې جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

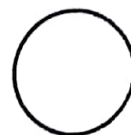

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

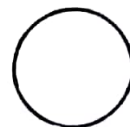

وېل يې داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بې هڅه چې رابړک شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملې څکلي دي

ماه وایه، نه پته پته بی نسر په گوته
راسره داسی گوته تا اوکپه چی
په غریب دلو سترگو هڅه نه وینم

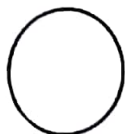

د تکلف محتاجه نه ده، مینه
وس چی دی نه رسی زمالیونی
تاوده ستونه راته خله کوی

که ی په کور کښی هڅه درک نه لگی
خو چی مېلمه راکره راشی نو بیا
ورله خپل خان حلالوے شمه

بلا خوندونه به پکښی وی منم
خودا د مینې سپکاوے کښمه
تنده د کمل په پرخه نه ماتوم

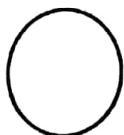

اونی په دغه غم کښی خان اوخوړه
زما پخې مېوی به دی موسم کښی
د چا سپرو جولو ته خان غورخو

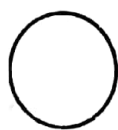

خپله لمنه په خان مه اړوه
دا ته چی بل بریندوی اوسنه
ستا به له سره هم پټکے پرېوځی

دا بی نیازی د محبت اووینده
وايي د لوبډې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

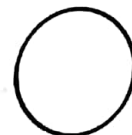

د ترخه مه اوځه د کلي اوځه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

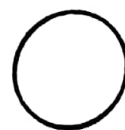

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورځ به خه اوویني
چې دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه وې ککړوي حجره کني

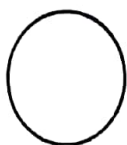

زار د بناریانو له نرمی نه شمه
بنځي یې دومره په سر اوختلي
اوس ترې پستی له لوبډې نه موي

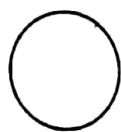

لکه شیشه یې زړه ذره ذره شي
د شپې چې پاسي د رڼا قاتلان
په کانونو اولي د کوڅو بلیونه

هسي بي حايه خوشحال بي په خه
ما چي ترياقي د محبت خلكه ده
د ماد په زهرو باندې نه مرمه زه

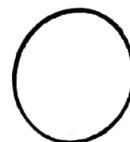

کور لانه ورک ده او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتنه کاڼه نه کړي

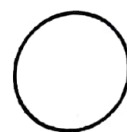

سترگي په دې کني خه مړې شي د چا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي په ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسې ستنې اوگوي
چي په بچو ورله زيږه راوړي

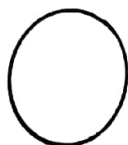

چي ي په تي وي اشتهار اوکته
وسل ئي دا په بڼو مېر ظلم ده
دوو نه سپوا بچي راوړه نه شم

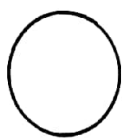

دخدای کارونو کني خوک خه اووايي
زما نظر چي په لټون و د چا
اوس مې په سترگو باندې بڼه نه لکي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگي نشته دے
پلار چې راپاسي خپله لور خرڅوي

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

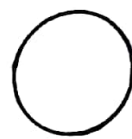

رښتيا وينا به په هر حال کښي کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښي ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبې غرقه کړله

د احمقانوڅه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښي غوږل نه کوي

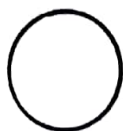

چرته د يو لاسه خټلے دے پړق
تاچې په خپو نگرينې پورې کړې
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک د فطرت لاری نیولے نه شي
زغم چي سدوا شي تاته بنه پته ده
گرداني شهلا، آتش نشان شي غرونه

نن چي مي شوندي ورته اوچيچلي
وېل مي خپل علاجه په وخت وي پکار
ستا په مانغو کښي جوړ چينچي شوک دے

شوک ترينه سمه ورځ بيدلے نه شي
راښه مي اوښکو په رخسار خواره کړه
بنکاري چي بيا چاته اوبه خروي

وېر مبارک ورته د لوسته واده شه
خوستا د سپين سر نه قربان شم ابي
بسي له ميانده نه چي شوکوي

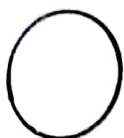

هر شخه چي ووخوتابا چون نه کوو
راته په شا چا وپولے مي جور
داسي چي خولي پوري ده چه اوترو

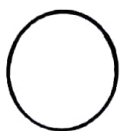

درسه دا خبره نه منده
که زړه دي تور دے له دنيا زاهد
نو بيا د کور سفېدي خله کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدَے کَرِے یِمہ
رَانہ چِی لَاس دُ مِیَنِی رَا بِنِکَلُو تَا
دُ سِیَنَد چِیو رَالہ پِنَاہ رَا کِپَلہ

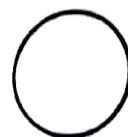

تہ خیلہ لور خور قَرَمِزَنہ گِہنہ
خو مَآخُہ دَاسِی اَو رِہِی دِی چِی
خیلہ بَرِجُو لہ پَرِی بَاتِہ بِنِہ وِی

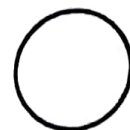

دُ رَوْنَد پَہ ہر پَرَاؤ تَنور لِبہ دَے
دُ بَارَانُونُو اَنتَظَار مَہ کَوہ
چَرِتہ وَرِیجِی غَرِغَنَدَہ اَو نِکِری

دُ دِش دَا لَوُے اِحْسَان بَہ تُو کُ ہِروِی
لَا جِیَنکُو دُ لُتُو کَالُو نَہ وِی
دُ پِنِغَلتُو بَ غُورِخُتکِ ی مَلا مَاتَہ کِری

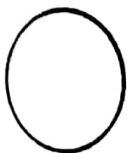

چَا لہ ہَم نَہ وِر کُوِی حَاُے پَہ زِہ کِہِی
پَہ صَفَا یِی بَانَدِی ی مَہ تَہ رُوخِہ
ہِرو خِیل عِج دُ اُیِیَنِی نِتَہ دَے

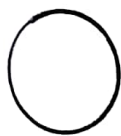

سَر کَہ مِی غَوَارِی نُو پَہ خُو دِ کِہِی اِصہ
کَہ سِیَادِی دِی پَہ حَا ن رَا وِستِی
سَر بَہ ہَر خُہ تَہ وِر پَہ خُو ی کِہِی زَہ

ويښي ې اوڅکلي زما د وجود
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي
رب دې د خوږي لارې داروگري زما

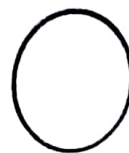

زه بدگمانه ستا په مينه نه يم
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

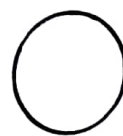

شپږينې دا يو اعتراف به کوي
درد د خندا پرده کښې مه پټوه
خلق د مات لوبښي اواز پېژني

راته ې مه وينه خړي پرېږدوه
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړيو
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو

چاته د سپي سرې نظر نه کوي
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان

د حقيقت زهر گوتېاي دي ما
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه
پنځله په څه غېږه کښې زوے راکوي

دُ شاعر چاپ کتابونه

۱. دُ رنہا سپوری، پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کښې خوب دُ چکودر پاتې نه شو
پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارډ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارډ ۱۹۹۶ء
رتنه غوږونو کښې بنگړي شرنګوي
دُ پښتو هايکو مجموعه (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کابڼي دکهل په لاس کښې خوندي نه کوي
دُ پښتو هايکو مجموعه (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچاپ کتابونه

۱. وايه زما دُ خوب تعبير به خدئ وي
پښتو شعري مجموعه
۲. رضا حمداني شخصيت اور شاعري، ایم۔ فل مقالہ
۳. بيباکئي اظهار، دُ اردو تقریرونو مجموعه

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**